

ARJEGYZÉKE

a francia modor szerint alkotott

budai MALOM-KÖVEKNEK
Blum János
gőzmalom, malomkövek és árpakása-gyár-tulajdonostól

a valódi francia

KOVA-MALOM-KÖVEKNEK
La fertéből.
Raktár
Blum János
gőzmalom-tulajdonosnál

Raktár Pesten: Geitner és Rausch uraknál, főt 2-dik sz. alatt.
Tiszta árak helyben Buda-Pesten készpénzben.

I. oszt.		II. oszt.	
1 pár 36" átmérőjű	90 ft. 80 ft.	1 pár 36" vagy 95 Centimeter átmérőjű	550 frank.
1 " 38"	102 " 92 "	1 " 38" " 100 "	575 "
1 " 40"	112 " 102 "	1 " 40" " 105 "	600 "
1 " 42"	120 " 110 "	1 " 42" " 111 "	630 "
1 " 44"	130 " 120 "	1 " 44" " 116 "	670 "
1 " 46"	140 " 130 "	1 " 46" " 121 "	700 "
1 " 48"	150 " 140 "	1 " 48" " 126 "	730 "
1 " 50"	160 " 150 "	1 " 50" " 131 "	760 "
1 " 52"	170 " 160 "	1 " 52" " 137 "	780 "
1 " 54"	180 " 170 "	1 " 54" " 142 "	800 "
1 " 56"	190 " 180 "	1 " 56" " 148 "	830 "
1 " 58"	200 " 190 "	1 " 58" " 153 "	860 "
1 " 60"	210 " 200 "	1 " 60" " 158 "	890 "

Levélbeli megrendelésnél előleges fizetésül minden pár malomkő után 50 ft. esatolandó.

Blum János,
gőzmalom, malomkövek és árpakása-gyár-tulajdonosa Budán

Titkos BETEGSÉGEK,
ujjonnan keltezettek
8 nap alatt
minőségére nézve
48 óra alatt
meggyógyítanak
dr. Fux J.
23 év óta fenálló rendelési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnék.
Rendel: d. u. 1-4 óráig.
Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközölhetnek.
Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-36 emelet. 1193 (5-12)

Tanuló-ifjak
lakás és magyaros élemezést végezt értesülhetnek folyó 1865-ik évi szeptember 20-ka után molnár-utca 9-ik sz. jobbra 1-ső ajtóba. 1280 (1)

Gyógyszereszi gyakornok
kerestetik, ki 4-5 iskolát végzett, kedvező feltételek mellett
Malet Albert,
Jolsvára.
1275 (2-3)

Kereskedelmi Akademia.
Az új tanfolyam f. évi október 2-kán, a beiratás szeptember 20-kán veszi kezdetét. — Levélbeli tudakozásokra posta fordultával kellő válasz adatik. Személyes értekezésre az igazgatósági iroda naponként reggeli 9-12 és délutáni 3-5 óráig nyitva áll. Az esti tanfolyam kezdete október 12-kén. Pest, aug. 15-kén 1865.
1281 (1-3)

Az igazgatóság.
Kivonat a „Bukarester Allgemeine Deutsche Zeitung“ 1865. évi július 18-iki számából.

Nyilvános köszönet
Fácányi Armin oklev. gyógyszerész urhoz, a fogpápr készítője és feltalálójához Pesten.

Alulírott 50 éves koru vagyok, a gyermekésem óta szüntelen a legiszonyabb fogfájásban szenvedvén, és e tekintetben a legkínzottabb ember valék. Körülbelül három héttel ezelőtt a „Bukarester Zeitung“-ban hirdett szert Fácányi Armin oklev. gyógyszerész úrnál (Pest, királyutca 43. sz.) ámbár — az igazat megvallva — eleinte hihetetlennek tetszett előttem, azonban mégis megkísérlettem, és bámulatos örömmel a 48 óra óta folyvást irtózatón kinzó fogfájásom egyszerre megszűnt. Azóta ezen fogpáprból több szenvedőnek adtam és egyetlenegy sem esalatkozott, mindnyájánál a jótévő hatás pillanat alatt és kimaradhatlanul gyógyító volt.

A ki tudja, mi a fogfájás, az tudja megítélni, hogy a fájdalom e leni esalhatlan szert feltaláló valódi jótévedője az emberiségnek, a kinek is ezennel legbensőbb hálaomat nyilvánítom. — Plojezt (Oláhország), július 18-án 1865.

Freiberger Henrik,
phetogen-gyáros

E fogpápr kapható **PESTEN:** Ifjabb dr. Wagner Dániel ur, nádorhoz címzett gyógyszerésztárbán, váci-uton. — Egresi Rezső gyógyszerész úrnál, József-téren, sz. Istvánhoz címzett gyógytárbán. — Formágyi Ferencz gyógyszer., három korona-utczában az Isten anyjához címzett gyógytárbán, és a szánatéren Sztupa György gyógyszer. magyar koronához címzett gyógytárbán.

BUDÁN: Bakats Sándor udvari gyógyszer. úrnál, Wlascsch Ede gyógyszer. Krisztinavárosban. — **BUDAPESTEN:** Ozevgy Majláthné assz. gyógytárbán. Továbbá a következők gyógytervezés uraknál:

Alsó-Lendva: Kisa Béla. — **Aranyos-Maróti:** Simonides Theodor. — **Arad:** Ring Károly. — **Aszód:** Sperlagh József. — **Baja:** Pollermann Fer. — **Barfán:** Tirischer Mándó. — **Bátaszék:** Podó Lajó. — **Belgrad:** Sekulits Theod. — **Brassó (Erdély):** Jekelius Nándor. — **Csattza:** Bentsáth József — **Csernovitz:** Schnireh Ign. — **Debreczen:** Borsos Fer. — **Eger:** Ertinger Ign. — **Eperjes:** Schmidt Kár. — **Ersekújvár:** Fogd Sánd. — **Eszék:** Karajovits M. — **Esztergom:** Mayer Sánd. **Fehér-Gyarmath:** Balika Kár. — **Felső-Bánya:** Csasz Ltv. — **Gyergyó-Sz. Miklós (Erdély):** Szathmáry János. — **Gyoma:** Kremlitsch Lajos. — **Győr:** Németh Pál. — **Igló:** Fischer Guszt. — **Kassán:** E-chvig Ed. — **Quirfeld Károly.** — **Kaposvár:** Kégl Nándor. — **Komarom:** Schmidhauer Ant. — **Körmöcz:** Nemcsék János. — **Kolozsvár (Erdély):** Engel József. — **Léva:** Bolemann Ede. — **Lipó-Sz. Miklós:** Halaska P. — **Lovas-Berény:** Heiszler Gy. — **Lugos:** Kronetter Ferencz. — **Makó:** Nagy Ad. — **Mező-Csáth:** Kéler Istv. — **Miskolcz:** Balogh Ist. — **Módos:** Jozovits Sigr. — **Mohács:** Ráth Ferencz. — **Monor:** Demtsa Sz. — **Nagy-Beeskerek:** Keller Ed. — **Nagy-Mihály:** Czibur Bert. — **Nagy-Károly:** Jelinek Ign. — **Nagy-Kikinda:** — **Henduschka Lip. Nagy-Körös:** Traxler Ferencz. — **Nagyszombat:** Stanrel H. — **Nagy-Szeben (Erdély):** Thalmayer J. — **Nagyvárad:** Molnár József. — **Naschitz (Tót-ország):** Mernyik And. — **Német-Palanka:** Harlikovi S. Károly. — **Nyíregyháza:** Bertalan Pál. — **Nyitra:** Dr. Lang E. — **Orosháza:** Székány Ist. — **Paks:** Malatinszky Sánd. — **Pancsova:** Rauschau Ber. — **Pécselt:** Kunec Nándor. — **Pozseg (Horvát-ország):** Csillag Kár. — **Pozsony:** Heinrich Frid. — **Privigye:** Barsi Guszt. — **Putnok:** Szepes János. — **Rajecz:** Hladny Mór. — **Rimacsombat:** Hogedus Lajos. — **Rozsnyó:** Pó Gy. — **Sárbogárd:** Trutzánszky Károly. — **Szavasz:** Medvecsy József. — **Szabadkán:** Hoffbauer Vilám. — **Szeged:** Medk Gy. — **Szegszárd:** Brassay Mih. — **Selmecz:** Dimák Gy. — **Semlin:** Wokomanovic Bas. — **S. A. Ujhely:** Horn J. — **Székesfehérvár:** Say Rezső. — **Szentistván:** Ucsnyay Ant. — **Szenten:** Eiszföldor Guszt. — **Szigetvár:** Salamon Gy. — **Szirácz:** Telkesy Iván. — **Sopron:** Lux Ferencz. — **Tata:** Nieritz Ferencz. — **Temesvár:** Pecher J. E. — **Tolna:** Graff János. — **Trenschin:** Simon. — **Újvidék:** Grossinger C. B. — **Wág-Ujhely:** Keller Ján. — **Varasdin (Horvátország):** Fodor Th. — **Werscheez:** Herczegh J. — **Weszprém:** Fejereczy Kár. — **Világos:** Hoffbauer Ad. — **Vihnyev:** Barsi Rezső. — **Zágráb (Horvátország):** Mittelbach Zsigmond. **Zombor:** Galle Em. 1250 (2-3)

Ára egy egész csomagnak 1 ft. o. ért., egy 1/2 csomagnak 50 kr. o. ért.

Szegények kapnak ezen szerből a készítőől minden időben ingyen.

JOEL ÉS KELLER
a „jegyesek“-hez címzett
ujjonnan megnyitott
vászon- és fehérárú raktára
Pesten, a bécsi utcában,
ajánlja jól berendezett
rumburgi, hollandi, irlandi, kreasz-, fonal- és szilveszti vásznak.
1242 (6-6)

asztalneműk-, kávé-, törülköző- és vászonszekendők-, asztal- és ággyterítékek-, fehér és színezett csinavat és kanavász-, nanking-, színezett perkal-, mindenféle felhárnyékok-, fehér és színezett parket-, pikét-szoknyák- és terítők- és minden e szakmába vágó cikkekkel álló készletét a legjutányosbba szabott ár mellett.

KANITZ C.
ezennel tisztelettel tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy a nagyhid- és miatyánk-utca szögletén ezelőtt felállott
PAPÍR-RAKTÁRÁT
a nagyhid-utcai „fehér hajóhoz“ címzett 6-dik sz. a. házba tette át, és ajánlja jól rendezett tárt mindennemű
papír- és irodai szerekből.
Különös figyelembe ajánlja az igen díszesen kiállított
levélpapirokat és látogatójegyeket
bámulatos olcsó áron, u. m.:

100 db. levélív névvel vagy címmel domborn nyomásban	— ft. 50 kr.
100 „ ugyanaz, borítékkal együtt díszes tokban	1 ft. — kr.
100 „ igen finom levélív	1 ft. 35 kr.
100 „ látogatójegy lithographozva dupla lapkápiron	— ft. 80 kr.
100 „ domborn nyomásban	— ft. 80 kr.

Írásbeli megbízások, az írás beküldése vagy postai utánvét mellett legponosabban és legjobban teljesíttetnek. 1216 (4-0)

Víz által legzárolt szoba-ürszékek, melyek által letesen elárátik, darabja 5-8 ft., kettős zárral, csinos szerkezeti 15 ft. a biz töké-

Készület, mely minden árnyékszékhez alkalmazható, s mely által a légvonal és a báz tökéletesen eltávolíthatik, darabja 10 ft.

E két tárgy királyi szabadalommal látottak el.

Ezerszeresen megpróbált, általam feltalált és szabadalmazott

Kemény-fedélzetek, melyek alkalmazása által a füst a konyhából és a lakhelyiségekbe könnyen omlatlanul eltűnik, dbja 10 ft. A pakolásért darabonként ládával együtt 1 ft. számítatik.

Felöltök számára fürdőkádak 13-15 ft., háztetőzések s más egyéb ércmunkalátok új s régibb épületekre a legjutányosb áron számítatnak, s még a legeszkélyebb tárgyak is kijavítás végett elfogadtatnak. 1245 (3-6)

MIKSITS KÁROLY,
bűdógos-mester.
RAKTÁRA: rózsátér 2-ik szám, a városháza mögött.

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

37-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

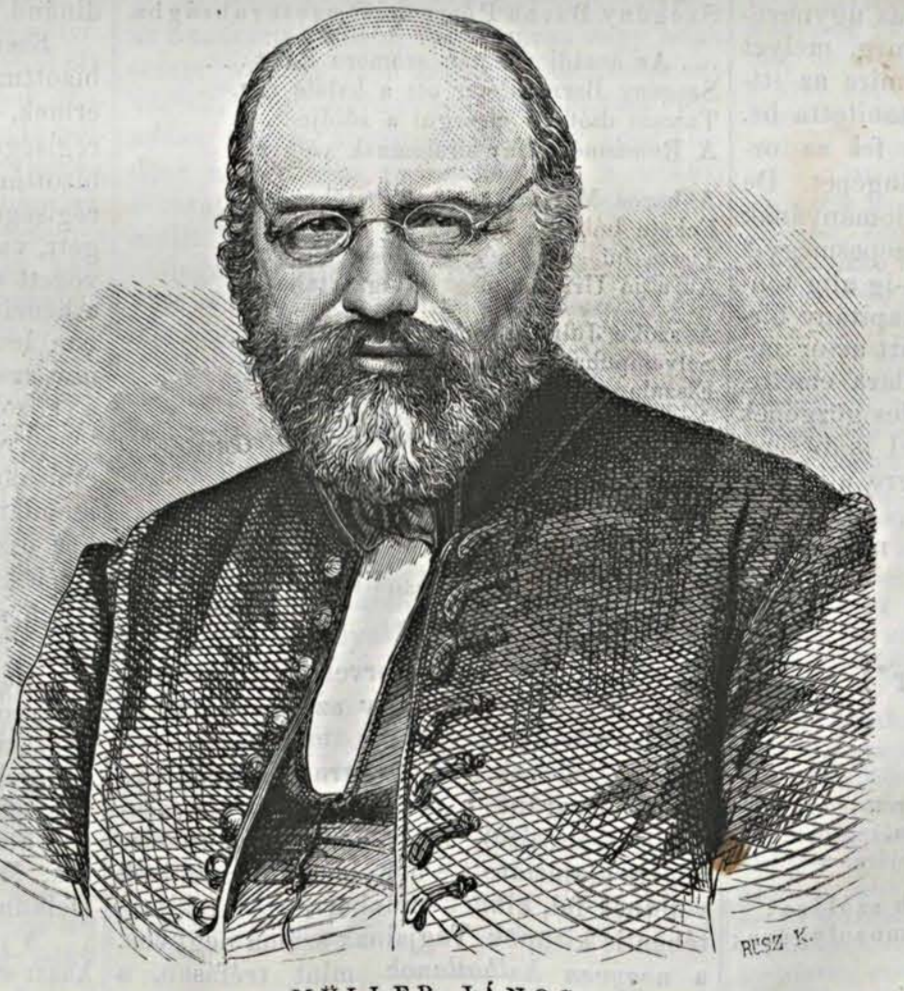
Pest, szeptember 10-én 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokot illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba; háromsor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Kelföldre nézve kiadó-hivatalknak számára hirdetemnyeket elfogad, Hamburg és Altonában: Hasenstein és Vogler. — M. Frankfurban: Otto Mollin és Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppelk Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökség is. József-tér, 14 sz. a. Bélyog-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Müller János.

Rég ismert törekvése az a Vasárnapi Ujságnak, hogy, a mennyire lehet, minden osztály, életpálya s munkakör érdemes képviselőivel iparkodik gazdagítani arczkép-csarnokát. Talán nem egészen a mi hibánk, hogy a hazánkban oly fontos és tekintélyes bányászati és hutászati szak, képeink hosszu sorában alig van képviselve, s azon egy két jeles férfi, kiknek méltatása eddig lapunkban megjelent, inkább igazgatói és kereskedelmi, mint technikai érdemmel bír. Itt az ideje, hogy e térre is fordítsuk figyelmünket. Az is régi szokásai közé tartozik e lapnak, hogy kiváló figyelemmel viseltetik oly férfiak iránt, kik külföldről beszámolva, itt nem csak hogy az elősdi ál-civilizátorok szerepét nem játszzák, hanem tisztességes szellemi vagy anyagi töke birtokában, munka és fáradság után keresik nem csak a maguk kenyerét, hanem új kereketforrasok felfedezése s használatá által mások boldogulását s a hazai közérdekek emelkedését is előmozdítják, s kik azután, ha áldás kísérte fáradozásait, hűtelenül nem fordítanak nekünk ismét háttat, hanem jó és balsorsban új hazájok ügyéhez csatlakozva, annak minden körülmények között hű polgárai maradnak. Hazánk minden részében nagy számmal találhatók az ily becsülésre méltó indigenák, kiknek érdeke a miennkel teljesen összeforrt s kiknek már első nemzedéke is gyakran még csak idegen hangzásu neve által különbözik a telivér belfölditől.

MÜLLER JÁNOS.

Ez előzmények után bizton hozzáláthatunk a mai képiünk tárgyaln felvett érdemes férfiú ismertetéséhez.

Müller János, a kiről szólni akarunk, a hazánkba költözött azon külföldiek egyike, kiket hazai iparunk fejlődése történetében az első sorába fog kelleni iktatni. Nemesak tudományosan művelt, értelmes és szabadon gondolkodó férfiú ő, hanem e hazának hű fia is lett, melynek nem egy fontos szolgálatot

Müller János 1810-ben született egy Lemberg melletti helységben Gallicziában, hova német eredetű családja II. József császár idejében Würtembergből költözött be. Az alsóbb és reálisiskolákat Lembergben végtevében be, technikai tanulmányainak folytatása végett a bécsi polytechnikumba ment,

hol kitünően végte a tanfolyamot. Még tanulmányi évei folytán mérnöki meghívást kapott a Bánságba, hogy a Karansebes melletti Ferdinándhegyi vasgyárat berendezze s megindítsa. Mihelyt tanulmányait befejezte, e meghívást azonnal elfogadta s megbízását legjobban sikerrel teljesítte. E gyár most a brassói vasgyári társulat tulajdona s ma is teljes működésben van.

Családi viszonyai azonban arra kényszeríték, hogy e gyártól csakhamar elváljon az államvizsgákat, mint mérnök három évet töltött államszolgálatban. Ekkor történt, hogy a Szepesség egyik elsőrangú iparosával, a köztisztviselőben állott Trangous Lajos nyug. kapitánnyal megismerkedett. Ez utóbbi nagy tevékenységi és áldozni kész hazánkfia meggyőződésénél Müller széles ismeretéről és szakképességéről, ezt csakhamar rábirta, hogy Selmeczre jöjjön át s az ottani bányászakadémia tanfolyamot az ő költségén elvégezze. Müller egy év alatt végte az egész tanfolyamot s dícséretesen kiállotta a vizsgákat. Ezen év alatt történt, hogy Müller, felsőbb megbízatás következtében, az egykori főkamara-gróf, Drevenyák által hátrahagyott nagyhírű ásványgyűjteményt s rendezte.

Selmeczről visszatérve, Müller a Gömör- és Szepes megye határán elnyúlt vadregényes sztraczenai (buvópataki) völgybe jutott s az ottani vasgyárakban, melyeket akkor Trangous kapitány bírt bérben, igazgatói állandó alatt oly sikerrel leendőltre hozta, hogy a szomszéd vidéken kiterjedt vasgyári telepeket bíró Koburg-Koháry herceg mindent elköve-tett e szakember megnyerésére. Nem sokára át is vette a herceg kaposztafalvi és sztraczenai gyárainak önálló vezetését. E mellett mint hutászati mérnök ő intézte s vezette Koburg herceg számos új vagy megújított gyárának építését s berendezését.

sét. Nagyobb szerzői műveik közül legyen megemlítve itt a henger-mű-huta Pohorellán, a frisselő és henger-mű-huta Svabolkán, a gépműgyár Pohorellán, a kohók Sztraczenán, a három Káposztafalván stb., a hozzátartozó lakházakkal együtt. Ezen idő alatt rendezébe a nagyszerű krompachi vasgyárat is, továbbá a miszlakai vasgyárat s kohót (Abaujban).

Mi alatt e gyarművek egymás után kiemelkedtek, Koburg herceg által megbízva több ízben tett nagyobb utazásokat Ausztriában, Németországban, Belgiumban, Francia- és Angolországban, oly célból, hogy az ottani ipartelepek viszonyaival s berendezésével közelebbről megismerkedjék. Az 1855 évi párisi világkiállításnál a fémek (metallumok) megbirálására kinevezett jury tagjává is választották.

Magánviszonyai később úgy hozták magukkal, hogy Koburg herceg szolgálatából kilépett, azonban mint magán mérnök még most is működik a herceg birtokain. — A vasgyáripár körül tanúsított nagy elfoglaltsága mellett, még elég időt nyert arra is, hogy a Kassa és Ósány vidékén életbe léptetett és sikeresen működő műmalmok tervezését is ő készíté, s a malmok és raktárak építését s belső szerkezetét vezette. Jelenleg Müller János mindennemű iparvállalatokba tartozó tervek készítésével foglalkozik s minden oldalról számos megbízásnak örvend. Többi között egy malomkő-részvényes társulat megalakításán fáradozik s remélhető, hogy e hazánkra nézve oly fontos kereskedelmi és iparágat, szakismereteinek segítségével előbb utóbb érvényre fogja juttatni.

Azonban, mint fentebb mondtuk, Müller fő érdeme a felsőmagyarországi vasgyártás kifejlesztésében áll. A nyersvas készítésének legnagyobb lendületet adott a melegtett levegővel való olvasztás és czélszerűbb fuvószerkezt alkalmazása által. A kovácsolt vagy rudvas készítését pedig az ugynevezett „frisselés“ által javította meg, melyet ő Franciaországban tanult s mire az itthoni munkásokat sajátkezűleg tanította be. A Garamvölgyében ő állította fel az országban első nagyszerű gyalugépet. De képzettségének s gyakorlati tudományának legfényesebb bizonyítéka a szepesmegyei krompachi vasgyár, mely 1844-ig alig tengerest midőn ekkor Trangous kapitány birtoka lett, Müller egy pár év alatt az ország legjelesebb gyárainak színvonalára emelte, hol most többi között oly jeles gőzgépek készülnek, hogy a külföldiekkel is dicsegetesen kiállják a versenyt. Végre alig van Felső-Magyarországon vasgyár, mely Müller János tanácsát egy vagy más tárgyban igénybe ne vette volna.

Barna Péter*)

(Ballada).

Tarcsai diófa — leveles árnyéka,
Rózából, szegfűből kedves a bokréta;
Románé két lánya köti bokréta,
Szegény Barna Péter pörge kalapjára.

Zöld erdő zugása, vadgalamb szólása:
Szegény Barna Péter szája mosolygása;
Egyiket szereti édes öleléssel,
Máskat szereti szive szerelmével:

„Mariskám, Mariskám, te vagy a galambom!
Juliska néneidnek soha meg se mondom;
De ha ölelgetem, ne hervaszson bánat:
Meg nem haragított mostoha anyádat.“

*) Az alábbi sorok Thaly Kálmán „Régi magyar vitézi énekek és elegyes dalok“ című versgyűjteményéből vannak kirva, ugyancsak Barna Péterről szóló népdalok. (Lásd: II. k. 393 l.) Barna Péter úgynevezett szegény legény volt. Cs. G.

Diófa mellékén rózsbokor ága,
A szőke Juliska lepihen alája,
Lepihen alája, köti bokréta —
Szegény Barna Péter beh hasztalan várja:

„Megállj, Barna Péter! bizony még megbánod,
Hogy szerelmes szívem hervadára szánod;
Hervaszson el téged a vármege háza,
Szép ékes termeted' hogy a szél lógazza!“

Megállj, Maris, megállj... átkozott a lelked!
Te csaltad el tőlem, bánatom nevelted...
A mit én siratok, te is megsirassad,
Ha enyém nem lehet, te se csókolgassad.“

Szegény Barna Péter a lovát itatja,
Románé két lánya jó ebédre várja,
Várja káposztára, mézes pálnakára —
Tizenkét pandurnak hogy' esett tudtára?

Mikor hadnagy uram a lovát nyergeli,
Péter a Juliskát akkor ölelgeti;
Mire hadnagy uram az udvara ugrat,
Juliska boszuja csókban elfutad:

„Hamar, édes Petim, hamar a kamrába...
Elrejt a szerelem város boszújára.“
Behozzák a kancsót, kiviszik a tálat...
„Édes Julcsa lelkem! ki mulatott nálad?“

Abrakot lovamnak, csókot személynemnek!
Jó meleg vacsorát a legénységemnek!
Odaborul Julcsa a hadnagy vállára,
Kipirul a csóktól halovány orcájára.

Leáldozik a nap a felleges égről,
Lankadoz a hadnagy szerelem tüzeitől,
Szerelm tüzenek édes melegsége:
Szép szőke kis leány ringató beszéde.

Mig itt benn Julcsát a hadnagy csókolgatja,
Maris a konyhában csak ezt dudolgatja:
„Ujjamon gyűrűje, a szivemet várja,
Az én galambomnak én vagyok a párja.“

Jaj, minek dalolja? Kivilágosítja,
Csak a szegény Julcsa szivét szomorítja,
Szivét szomorítja, vétét háborítja —
Reszkető kezével már a kamrát nyitja:

„Ide a kötelet... hozzátok a vasat!
Fogjátok, vigyétek... a szivem meghasad!...
A pusztai csárda most borult be gyászba,
Szegény Barna Péter most esett rabságba.“

... Az acsádi pusztán szomorú ítélet...
Szegény Barna Péter ott a halálé lett.
Tarcsai diófa — elszárgul a zöldje...
A Románé háza: siralomnak völgye.

A barna Mariska talpig feketében,
Fekete búbanat szerető szivében,
Tiszta hű szerelmét csendesen siratja,
Az a jó Uristen meg is vigasztalja.

A szőke Juliska nevetős orcájára,
Selyempuha haját a szél megkuszálja,
Elszalad világra, árnyékát kergeti...
Az a jó Uristen majd meghihenteti!

Csengei Gusztáv.

A francia Institut.

(Tudós társaság)

(Vége)

Az összes Institut szervezetről már szóltunk; hátra van, hogy az egyes akademiákat röviden leírjuk.

Legelső ezek között, korra és tekintélyre nézve egyaránt, a *francia akadémia* (académie française), mely a nyelv művelése végett alapított s melybe csak azon írók vétetnek fel, kiknek munkái forma tekintetében is kitűnők. Tagjainak száma negyven, a *negyven halhatlanok* mint tréfásan, a *negyvenek* mint komolyan mondani szokás.

Karszéken ülven mindenki, a karszék szó a tagság helyett is használtatik. Franciaország legjelesebb írói ezen akademiának tagjai: Villemain, Lamartine, Cousin, Dupin, Thiers, Guizot, Victor Hugo, Saint-Marc-Girardin, Sainte-Beuve, Nisard, Montalembert, Berryer, Dupanloup, Ponsard, Augier, Sandeau, Feuillet stb. Az első, egyszersmind legrégibb

tag, Villemain, az akadémia örökös titkára. Berryer és Dufaure nyilván nem iratják, de szónoki műveikért választatták meg, az ékesen-szólás nem kevesebb érdemelvén meg a kitüntetést mint az ékesen-írás. A francia akademiának kebelében csupán egy állandó bizottmány létezik: a francia nyelv történeti szótáré. Élőke ezen akademiának *igazgató* nevet visel, a ki a *kancellárnak* nevezett alelnökkel együtt csak három hónapra választatik a miatt, mert az új tagoknak beszédére beszédrel kellvén válaszolnia, igen meggyűlhetne a baja, hogyha, hosszabb ideig viselvén hivatalát, több ízben kellene szónokolnia. Mert nem csekély feladat ám valamint az új tag beköszöntője, ugy az igazgató válasza. Az ékesen szólás vagy legalább írás főkötelességök levén, a beszéd elkészítése munkába és időbe kerül. Már főlebb mondók, hogy a széköfoglaló beszéd szükségképen az előd dicséretét (éloge) foglalja magában, mi ha ellenkező párthoz vagy iskolához tartozott, igen kényes feladat, s min olyankor, a hallgatóknak is nagy előnyére, csak úgy segít a szánandó utód, hogy az előadandó életen röviden átsikamolvá, valamely szépirodalmi kérdést választ fejtgetése tárgyaul.

A *feliratok és szépirodalom akademiájának* negyven rendes és tíz szabad tagja, azután nyolcz külföldi társa és ötven levelezője van. A rendes tagok között találjuk Guizot és Villemain urakon kívül, kik a francia akademiának is tagjai, Littre, Mohl, Laboulaye, Renier, Egger, Longpérier, Maury, Renan urakat; a szabad tagok között a nem kevésbé buvárkodásai, mint fejedelmi bőkezűsége és tudomány embereinek pártolásától híres Luynes herceg neve díszlik. Külföldi társak többi között Boeck, Bopp és Pertz Berlinből, Welcker Bonnól. Levelezők: Rawlinson és Layard Londonból, Lepsius, Mommsen Berlinből, stb. Egy bécsi tudóst is találunk közöttök, ez Wolf Ferdinánd.

Ezen akadémia titkára Guignaut. Külön bizottmányai a következők: a feliratok és érmekek, az irodalmi (történeti) dolgozatok, a régiségek s végre az athenai francia iskola bizottmánya. A régiségek bizottmánya a régiségek őrzésével is meg van bízva, e végett, valamint a kívánt adatok megszerzése végett a megyefőnökökkel érintkezvén. Az athenai iskola bizottmánya a görög fővárosban levő régészeti iskola tagjainak programot szab még s munkálatairól jelentést tesz a (közoktatási) miniszternek.

A real, vagy mint itt az illető tudósok elbizakodása miatt röviden, per eminationt mondani szokás, a *tudományok akademiája* két osztályra szakad: a *matematikai* és a *természeti tudományoké*ra.

A *matematikai tudományok akademiájának* öt szakasza van: a mértani, a géptani, a csillagászati, a földirati és hajókázási, s az általános fizikai. Mindeniknek hat tagja van, kivéve a földirati és hajókázást, mely eddigelé csak hárommal bir, de, mint szóban van, szintén hatra ki fog egészítettetni. A tagok között ott találjuk Dupin Károly, Morin tók, Mathieu, Liouville, Le Verrier, Faye, Delaunay, Babinet neveit.

A *fizikai tudományok* osztálya hat szakaszt számlál: vegytan, ásványtan, növénytan, mezői gazdaság, boncz- és állattan s végre orvostan és sebészet, hat-hat taggal mindenki. A vegyészek között Chevreul, Dumas, Pelouze, Regnault; a mineralógok között Archiac, a két Sainte-Claire-Deville és Pasteur; a botanikusok között Brongniat; a mezői gazdák között Payen, Decaïne, Peligot; a boncztan és zoologia emberei között Milne-Edwards, Coste, Quatrefoiges;

végre az orvosok és sebészek között Andsal, Velpéau, Bernard neve foglaltatik. A két osztálynak két örökös titkára is van: egyik Élie de Beaumont, a másik az elagott Flourens, ki helyett már más viszi tetteleg a hivatalt.

A tíz szabad tagok között Vaillant tábornokot, s a nyolcz külföldi társ között Faraday, Herschel, Liebig urakat találjuk.

A levelezők hasonlóan szakok szerint vannak felosztva. Demidoff herceg, a közelebb gyászos véget ért Fitz-Roy tengernagy, Mateucci, Magnus (Berlin), Bunsen (Heidelberg), Agassiz (Észak-Amerika), Virchow (Berlin) általában ismeretesek ezek között.

Bizottmánya ezen akademiának nincsen, de van egy gyűjtemény-öre.

A szépművészetek akademiája öt szakkól áll: festészet, szobrászat, építészet, vésés és zeneszerzés. Rendes tagjainak száma negyven, a szabadoké 10, a külföldi társaké szintannyi. A rendes tagokból a festészetre 14, a szobrászatra 8, az építészetre 8, a vésésre 4, a zenére 6 esik. A festők között leg-híresebbek: Ingres, egyszersmind szenátor, Schnetz, a francia iskolának Rómában igazgatója, Cogniet, Robert Fleury, Meissonier, Cabanel, Hesse és Lehmann. A szobrászok közt ott áll Nanteuil, Dumont neve; az építészek között Duban, Le Bas, Lefuel; a vésők között Forster, Gatteaut, Martinet; s végre a zeneszerzők között Auber, Thomas és Berlioz. Beulé az akadémia titkára. Szabad tagok többi közt Nieuwerkerke, Napoleon József Károly herceg, és Fould, mint műértő. Külföldi társak: Rossini, Cornelius, Mercadante, Kaubach, Verdi. A magyar akadémia palotájának építője Stiller is ezek közé tartozott. — A levelezők részint be vannak osztva az osztályokba (14 a festők, 8 a szobrászok, 8 az építészek, 4 a vésőkök és 6 a zeneszerzőkébe), részint szabadok (ez utóbbiak tízen vannak). Pletow és Dietrichstein Móricz gr. (régész) Bécsből, amaz zeneosztálybeli, emez szabad tag. Ezen akademiának van egy bizottmánya, a szépművészeti szótáré, mely öt tagból s a titkárból áll.

Az *erkölcsi és politikai tudományok akademiája* hat osztályra oszlik, u. m.: 1) bölcsészet; 2) erkölcsan; 3) törvényhozás, közjog és törvénykezés (jurisprudence); 4) közzgazdaság és statistika; 5) egyetemes és bölcselmi történet; és 6) politika, közigazgatás és pénzügy. A bölcsészeti szakban találjuk Cousin-t; az erkölcsaniban Jules Simon-t; a törvényhozásban Dupin, Troplong, Hélie (Faustin) urakat; a közzgazdaságban Michel Chevalier, Passy (Hippolyte), Wolowski, Lavergne (Léonce) neveit; a történelmiben Guizot, Michelet, Thiers, Thierry, végre az utolsó szakban Audiffret, Cormenin, Parieu, Vuitry, Baudrillard urakat. Titkár: Mignet. Van hat szabad akadémikus is, köztök Moreau de Jonnés, Odilon Barrot, Drouyn de Lhuys, meg hat külföldi társ, közöttök lord Brougham és Ranke. A levelezők szintén szakokba vannak beosztva; közöttök találjuk Mittermaier és Warnkönig, Quéleler, Babbage, Mill (John Stuart), Roscher, Raumer, Bancroft, Rau, általánosan ismert tudósokat.

A tudományosság ébresztése s a jeles munkálatok jutalmazása végett számos díj létezik az Institut rendelkezésére, nagylelkű pártfogók alapítása következtében*). Kettőt kivéve, valamennyi az egyes akademiák rendelkezése alatt áll. Ama kettő, először a huszezer frankos (álladalmi), melyet két-évenként felváltva, mindenki akadémia oda-ítel a szakába vágó legjobb műnek; a másik a nyelvészeti, mely a legjobb egyeztető

nyelvnyomozási munkának jár, akár kézirat legyen, akár nyomtatva, s melyet három külön akadémia tagjaiból álló bizottmány ítél oda (a francia, a feliratok s a reáltudományokból). Áll e díj egy 1200 frankot érő arany-éremből.

Nem akarjuk az egyes akademiák minden díjait el-zámlálni, csupán némely kitűnőbbeket emelünk ki, megjegyezve, hogy a szakokra osztott akademiákban mindenki szaknak legalább egy, némelyiknek több díja van. Így a francia akadémia, mely többi között az ékesenszólás és a költészet, továbbá az erkölcsiéget előmozdító munkák számára határoz díjakat (négy 3000 frankos és három érmet), a *Montyon* által az *erkölcsi cselekvények* javára alapított díjakat osztja ki, ötszáz frankostól három ezer frankosig*). Ez a legtöbb évi díjnak maximuma, de vannak öt-tíz évié is ezek között ötezer frankosak, nem számítva a rendkívülieket, minőt pl. a mathem. tudományok akademiája hirdetett 1864 ben s mely 6000 frankra rug. A Gobert-féle díj (10,000 frank), melyet a francia akadémia ítél oda, a legjobb történeti munkát illeti, s mindaddig ugyanazon írónak jár, míg valamely jobb, illetőleg hasonló jelességű mű nem keletkezik. Ezen díjt Thierry Ágost után Henri Martin több évig, aztán Pierson, most pedig Rousset Kamill huzza Louvois történetéért.

A pályázat föltételei körülbelül azok, melyek a magyar akademiánál, oly megjegyzéssel, hogy a szépművészetek akademiája csupán francia, az erkölcsi és polit. tudományoké csak francia vagy latin nyelven írt munkákat fogad el. A többiek díjhirdetési serami, a nyelvet illető föltételt nem foglalnak magukban.

Az egyes akademiák más tudós társulatoknak is ideadják folyó munkáikat (a régiebbeket nem, ezeket meg kell venni) s fogadják viszont ezeket; de a *csere* szót ezen *cseréviszony* nál sem tőrük, s a mely társulat *cseréviszony* végett keresi meg valamelyiket az akademiák közül, vagy száraz vagy néha semmi választ nem kap. Az akademiák azt várják, hogy egyszerűen kiadványaik ideadása végett keressenek meg (megkülönböztetett akkor sem fogják, hanem a titkári hivatalból átveheti a megbízott), mit a fel-szólító testület által kiadott munkálatoknak előleges megküldése természetesen elő szokott segíteni. Kissé nagyuri bánásmód, de a mit hasznos tudni.

Az Institut könyvtára szorosán véve csupán a tagok számára áll nyitva, azonban valamely akadémikus ajánlására más ember is feljárhat olvasni.

Ilyen a francia Institut.
Vannak ezenkívül — a párisi orvosi akademiát nem emlitve — a megyékben is, jelesül a hajdani tartományok fővárosaiban, akademiák, melyek a vidéki tehetségeket egybegyűjtik s eszmecsere valamint díjak által a tudományos mozgalmat saját körükben nevelik, tért nyitván a helybeli szellemi erőnek s a nemes nagyra valóra, melyek elől azonban a központi dicsőség temploma zárva maradt, akár mert érdemeik nem hatnak elég magasra, akár mivel nem hagyhatják el megyéjüket. Utánzásra méltó intézvény hazánkban is.

Irányai Dániel.

Az állatok hangjai.

Bármily kedvesen ragyogjon a természet a tavasz virágpompájában, szívünket bármint gerjesztse öröme a színek tarkasága, a virágok

*) Egy 3000, egy 2000 frankos díj; azután érmekek: hat egy ezer frankos, és tizenkettő ötszáz frankos. Kettőt kivéve, valamennyit nők kaptak 1861-ben többnyire régi hűségese cseledek.

illata, bármily gyöngéden eszkekedjenek is ránk a nap sugarai, a természet legnagyobb bája mégis élő hangjaiban nyilatkozik; közelebb hozzák azok hozzánk a természetet, mely az élet ezerféle hangjai által sokkal ünnepelesebben, érthetőbben beszél hozzánk. Mi volna az ide zöld erdő a forrás csörgése, a madarak dallamos éneke nélkül, a virágzó mező a nyájak vidám járás kelése, a rovarok zizegése nélkül, mi volna a leggyönyörűbb táj, ha a természet hangjai nem adnák meg kivánalmát a hallérzéknek is, mely csaknem inkább tesz érző lényekké, mintsem a látás? S ha télen anyai élet költözik el tőlünk vagy némul el, hacsak a holló rekedt káromlása, a magányos ragadozó madár kiáltása, a foglalatkoskodó harkály kopogása volna is, mégis az életnek valami kifejezése az, emlékeztetés, hogy még nem tünt el körülünk minden élet, mi annál több örömmel tölt el, minél kevesebbet bir felmutatni a szemnek a táj. Ha minden hallgatna, ha a természet minden tárgya néma volna, a föld ragyogó pompája közepében is a pusztaság, az elhagyottság érzete szállná meg az embert, a természet a legmosolygóbb színbe öltöztetve is, mintegy kihaltan tetszenék.

A szervtelen természetnek is megvan a maga ékesen szóló szava. Minő hangfokozat a patak szelid csörgésétől, mely halk morajjal törődik egy szikladarab vagy fatörzshöz, a vadul felzajló tenger mennydörgésszerű, süketítő zuhogásig, a zephyr gyöngéd susogásától, mely a mező füveiben, az erdő lombzatában alig támaszt halk, ábrándos sziszzenést, a felhőket körbcsóoló viharig, mely akadálytalanul zúg a messze rónán keresztül, mely az erdő őrisáit recsegve görbiti a földig, vagy mint vékony nádat törli el. Az elemek e hangjaiban valóban a legfényesebb természeti költészet nyilatkozik, de teljes kielégítést csak akkor nyerünk, midőn az állatok hangjai is belevégülnek.

Csodálatos sokféle az eszköz és mód, miket az állatok felhasználnak, hogy az élet ezerféle változataiban hangtalanok ne maradjanak. De a természet még sem minden állatnak adott tudót s így valódi hangot. A földön, a föld alatt s a vízben számtalan állat él magányosan csupán ösztöneivel élete fenntartására s nemének folytatására. Mások a hang hiányát különböző utakon tudják pótolni. A szunyogok, legyek, bögyölők, méhek és bogarak zúgnak és zizegnek s tulajdonképi hangjuk még sincs. Merveven, mozdulatlanul, csaknem a tetszhalál állapotban fekszenek a rovarok elrejtve a hideg éjék és hűvös napokban, de minden napugár sürgő életre kelti, s a nyár heve fáradszatlan mozgásra készíti őket. Minthogy a lég erősen nyomul részint a csövekbe, melyek bőrcsappantyuk által vannak fedve, részint a kiterjesztett szárnyak légedényeibe, ezek részletes mozgásba jönnek s így hozzák létre ama zizegést, melylyel a röpködő rovarok magukat hallhatókká teszik.

Némely bogárnak még sajátos hangja is van, mely által a másikat híni látszik. A kopogó bogár a fához íti felső állkapcsát, az óra kettyégshez hasonló hangot ad, miért is a babona *halálórának* nevezte el; a szarvasbogár (agancsar) nyakgyűrűjének dörzsolése által nyögődes hangot hoz elő, majdnem úgy, mint a hegedű, s innen a *hegedűs* nevezet. Leghangosabbak a bogárvilágban a házi és mezei tészkök, melyek dörzshangszereket — mert mással nem bírnak — kora reggeltől késő csendes estig hangoztatják a mezőkön és réteken. Az elsők szárnyfedőik egymáshoz dörzsolése, az utóbbiak hátsó lábászárak szárnyfedőikhez való dörzsolése által eszközlik csiripelésüket.

A halaknak minden hangos életviláminthást megtagadtott a természet; némán töltik ezek életüket az alkonyi világosságban, mely a víz alatt még a legerősebb napvilágítások is uralkodik. Csupán a kétélűtűknél jelentkezik a tudó, s így első nyoma a hangnak, a legtöbb azonban csak a sziszegésig vagy lehelésig viszi, erejük feszítésével adván ki magukból a léget. E tekintetben csak a békákat reszesít előnyben a természet, ezek bizonyos nap és évszakokban az állatvilág teli zenekarában még leghangosabban emelik fel szavukat. A mi vízi békánál egy állat sem vetkedhetik a hang erejére és kitarására nézve, valamint Virginia és Luziana l láb hosszú bögyőjével (Rana mugiensis) sem, melynek tompa kiáltozása az ökr bögyéshöz hasonló. De egy állatnak sem adatott oly eszközök hangjuk erősítésére mint a békának, mert feljuttatja magát mint két hatalmas dobból, nyomódnak ki hanghólyagai.

Nemcsak erőre, hanem jóhangzatra és hangváltozatra is a madarak a legkitünőbbek. Mily végtelen hangfokozat van a holló rekedt káromlása, a ragadozó madár vad kiáltása, a dobos gém tompa nyögése, a vadgalamb halk bugásától a pacirta örüvendező dalaig, a fülemüle és rigó szelid édes furulyahangjái, a pintyöke és kanári változatos trillái!

Az állatok hangjai nemcsak aránylag a test térfogatához erősebbek mint a négy lábúaké, hanem eltekintve ettől már magában is. A nagyobb madarak hangjait, mielőtt szemünk látná őket, már halljuk; ez esetben oly magasságban kell lenniük, mely legalább 3000-szer nagyobb mint átmerőjük, mert már csak e távolságban nem látja az emberi szem a tárgyakat. Ha már most valamely madár átmerője kiterjesztett szárnyval 4 láb, ez csak 12000 láb vagyis egy fél mérföldnyi magasságban fog eltűnni. A nagyobb madarak hangtávolságát is tehát legalábbily nagyra lehet tenni.

Tekintjük közelebbről a madarak hangszereit. Míg a kétélűek a hangot inkább az inyenel hozzák létre, az emlősök jobbra csak ajkaikkal, a madarak ezt részben nyelvükkel is eszközölik, s már ezért is legtekintélyesebb az állati hangok közt a madáré. A gége csak egyszerű repedék, minden nyújtható szél vagy hanghasadási szalagok nélkül, melyek az embernél eszközölő a hangcsodálatos változatainak. — Ellenben a madaraknak hangcsövük végén sajátos készülék van, az úgynevezett alsó gége, melyet legtekintélyesebben az énekes madaraknál találunk kifejlesztve. Ott, hol a légszög két ágra válik, széles, szarunemű bityök van, hasonlóan egy dobhoz, melybe alulról egy csontféle válaszfal nyúlik. A légszög minden ágán egy hanghasadék van 2 hangszalaggal. Részint a dobhoz, részint a légszög gyűrűjéhez egyzersmind néhány izom van növe, s a hangok változatos módosulásaiban ezek tesznek legtöbbet. A legjobb emléklőnek őrült izompárjuk van; a többinek többnyire csak 1 vagy 2, s hangváltoztatásra tehát nem is képesek. A vízi és mocsári madaraknál uralkodóbbak a krákoló és sárgó hangok. Az albatrossa majdnem úgy kiált, mint a szárnnyal.

A tyukok, kuszók és ragadozó madaraknál is hiányzik a tökéletes izom-készlet, mert énekük csak egy, s mégis minden fájnak megvan a saját hangja; melyekből 6k egymást, mi pedig őket ismerjük: a galambok bugnak, nyögődéselnek, kacagnak; a pulykák zokognak, a furdok sípognak, a házi tyukok kotyognak és kodácsolnak, a fűz gyöngéd daktylus-üttemben hangoztatja szavát, a héja sípol.

A madaraknál, melyek egyenlő hangzó-készlettel bírnak, a táplálék is befolyással látszik lenni a hangra. A férgekkel, legyekkel, sznyogokkal és más rovarokkal élőknek szelid ezüst csengésű hangjuk van, míg ellenben a macevők éneke telibb hangzású, gyakrabban trillázó. Jy járul minden madár a maga ereje és módja

szert a nagy zenekarhoz. némelyek még különös találmányu zenekedvelést üznek, pl. a harkály, mely órákig ül egy száraz ágon, hatalmasan kopogtatva azt erős ékídom csörével, hogy az erdő messze telik be vele.

Az emlősök aránylag kevéssel járulnak a hangvilághoz, mert sokkal ritkábban adnak hangot, mint a madarak; s e hangjuk már magában is sokkal gyengébb. Míg a nagyobb madarak, mint láttuk, szavukat több mint egy fél mérföld magasságból hallatják, az emlősöké alig hat el negyed mérföldre. De azért ők is megszólalnak, hogy egymást a távolból megismerjék, vagy hogy az öröm és fájdalom, hajlam és harag, az éhség és szomjúság érzeténél kifejezést adjanak. Vidáman hangzik a völgye a nyújak begetésétől, a lovak nyertésétől, a kutyák ugatásától; borzalmasan hatja át a vadot a medve morgása, a farkasok ordítása. Az oroszlánok és tigrisek iszonyú ordítással töltik el a magányos pusztát, a majmok rekedt kiáltásokkal költözködnek a forró égélj erdőiben. Egyik sem bír a másik hangjával, mind-

A középkor vallásos rajongásának is nem egy ily nagyszerű művészi emlék közönségi lételet; ezek között sok olyan, mely nem csupán egy nemezedék, hanem hosszú századok kitaró buzgalmainak műve, s melyek közül most is nem egy, befejezetlenül vár a jövő kor munkás kezére, a mult századok nagy vállalkozását s művészi képességét messze időköz hirtetve.

Ezek közé tartozik a kölni dom is, mely a tizenharmadik században megkezdett építmények egyik legszebb, legnagyobb szerű példánya.

E templom alapkövet még 1248 aug. 14-ikén tették le, s az óriási mű most, több mint hat század után is befejezetlen. Hátsó részén mintegy egy harmada, már 1322-ben készen állt s istentiszteletre föl is volt szentelve, de ekkor mintegy kifáradva félben hagyták az építkezést s csak 1347-ben kezdték egészen ellenkező részén építeni, s nevezetesen tornyait, melyek közül a déli majdnem egy század alatt épült föl annyira, hogy belé 1437-ben a harangokat fölhuzhatták. A templom hosszú hajójának falait mintegy negyven

lábnyi magasra építék csak föl; azután az északi keresztahóját beboltozva, 1508. pompásan színezett ablakkal látták el s külön paróchiagyanánt használták; míg a déli keresztahójából csak egy oldalal volt fölemelve, s szükségéből összetakolt deszkaföldel védeve az időviszontagságai ellen.

Ily állapotban vette át a pompás építményt jelen századunk, sőt még rosszabb karban, mert nemely része az elhagyatottság miatt már romladozóban volt. — Majdnem négy századon át fölhagytak építésével, sőt az utolsó időkben még javítgatását is elhanyagolták.

Az egész templom rozszant épületekkel volt körülrakva: délről egy tágas templom állt, sz. János temploma; keletről és északról szintén templomok voltak majdnem hozzá ragasztva, a boldogságos Szűz tiszteletére, míg a hosszú hajó déli oldalát apró lakházak bori-

tották, úgy hogy az egész egy épülethalmaz idomalan képet mutatva.

Távolabbról tekintve, csak a szentély és tovább a torony magaslott ki, melynek tetőjén mint egy óriási fölkiáltó-jel, nyult föl az építési anyagok fölhuzására szánt csigaoszlop, sokáig a városnak ismertető jelvénye gyanánt, s e két nagy tömeg közt alacsony süllyedt le a templom hosszú hajójának be nem végzett oldalfalzata.

Már azt kezdték hinni, hogy az építmény örökké befejezetlen marad; e hitnek még erősebb alapot kölcsönözött a francia forradalom, midőn a város elfoglalván, a székes káptalan kincseivel együtt menekült s 1801-ben a kölni érsekség föl-oszlott; de egy ifjú lelkesedéssel bíró férfi buzgalma és fáradhatlan tevékenységének sikerült fölbresztetni a közfigyelmet a kölni dom iránt, hogy századunk folytassa és fejezze be a megkezdett nagy művet.

Boisserée Sulpiz, a régi műemlékek szenvedélyes barátja, 1809-ben addig rajzolgatta, mere-

gette a már romladozó épületet, hogy magában Kölnben érdekeltéget keltett a dom iránt, s ez érdekeltéget mindig szélesebb körben terjedt, míg Boisserée szakadatlan munkálkodása folytán a legalsóbb mint a legfelsőbb körökben egyaránt általánosá s a legnagyobb mértékben gyümölcsözővé vált, annyira, hogy a francia uralom megszüntével Köln Poroszország birtokába kerülve, az akkori trónörökös s később uralkodó IV. Frigyes Vilmos, a dom teljes kiépítését elhatározta.

Az 1824-ik évben fogtak újra építéséhez majdnem negyyszázados pihenés után, s csupán a már romladozó részek lebontása és újjáalakítása 1833-ig tartott. Már ekkor az őba vetettá osodamű kiépítését, de azon elhatározással, hogy a küll- és belékítmények a későbbi kor munkája számára leszenek fennhagyva.

Azonban a lelkesedés folyton növekedve, egész rajongással vált a kölni dom iránt; azonkívül IV. Frigyes Vilmosban műszerető fejedelem állott a porosz kormány élére, s így az építés ügye egyszerre nagy lendületet nyert. Zwirner építész tervet készített a templom befejezéséhez s mindenféle bizottmányok alakultak a szükséges pénzösszeg gyűjtésére, s egy főbizottmány Kölnben, a király személyes pártfogása alatt. Zwirner terve és költségvetése elfogadtatott, s 1842. szept. 4-dikén számos német herceg jelenlétében nagy ünnepélyvel a porosz király személyesen tette le a továbbépítéshez alapkövet.

Hogy mily óriási mérvben gyűltek a segítyezések, nem lesz érdektelen fölemlitenünk, hogy csupán a déli fal építésére az állam maga évenként 50,000 tallért szavazott meg, s az északi oldal munkáira az adományokból szintén hasonló összeg gyűlt rendszeresen össze. Ezenkívül a díszítésre a koronaherceg, a mostani porosz király 10,000 tallért, Lajos bajor király 60,000 tallért, az osztrák császár 5552 tallért, az angol király 3500 tallért, a badeni nagyherceg 1142 tallért, a meklenburgi herceg 1650 tallért, az Arembergi herceg pedig évenként 1000 tallért adott; ezenkívül a rajnamelléki részvénytársulatok nagy nyereségű osztalékaik meghatározott részt a dom építésére szentelék, mely összeg egyeb adományokkal évenként mintegy 200,000 tallerra megy.

Maga a város is roppant áldozatokat hozott a templomnak. Azon épületeket, melyek a domot még 1824-ben környezék, kisajátítá, hogy a renek építmény egyedül állhasson teljes méltóságában. E kisajátítás maga fél millió tallérba került.

1855 okt. 3-ikán tették föl a keresztet a déli keresztahórára, mely ekkor fejeztett be teljesen. 1860-ban készült el a középtorony, azon a ponton a mint a hosszú és keresztahóját egymást keresztbe metszik. Az egész művészi szerkezetű, nagyszerű mű, vasból és cinkből készíte. Ez volt az utolsó, a mit Zwirner építész művéből készen láthatott, mert a következő év szept. 22-ikén meghalt.

Zwirner utóda Voigtel építész lett, ki már azelőtt munkás volt az építés vezetésében; neki volt a roppant templom befejezése a véget által fenntartva. Az építés soká, századokon keresztül lassan haladt, s csak hosszú időközök után vehette rajta észre a változást a szem; de végre mégis elkészült a roppant boltozat, az erős vasfedél, a pompás ékítmények s a góth modorban épült templom, a mi köztben is nagy ritkán épül napjainkban, 1863. okt. 15-dikén, a pártfogó porosz király születésnapján be lön fejezte. A legköze-

lebbi fél század bevégezte az óriási művet, melylyel a mult kor hiába birkózott, s melyet Goethe, mint kivihetlent, az ó-kori Babel nagy munkájához hasonlított.

De jelenleg is csak maga a templom van készen. Hátra van még a két torony csúcsa, e két nagy kő-pyramis, mely 500 lábnyi magasságra fog fölemelkedni, a legkifejlettebb góth izlés és művészet egész pompájával ékítve, régi mestere terv szerint, mely tervek elveszték, de újra csodálatosan megkerültek. Husz év kellene, hogy ez is be legyen fejezve; de kérdés, hogy a nagy mű bevégezése előtt nem fog-e még kifáradni az áldozataival támogató lelkesedés az óriási munkában, melyben századok is kifáradtak?

Eddig évenként száz ezer tallérba került az építés. Ha ez összeg évenként megháromszoroznák, a mint az építész mondja, a tornyok három év alatt készen állnának! S most újra mindent elkövetnek az összeg beszerzésére, s az állam egytalléros sorsjátékot engedélyezett a templomépítés alapjára, melynek nyereségei német művészek festményei leszenek s így az által kettős cél lesz elérve.

Képünk a kölni domot tornyaival együtt mutatja, a mint az tervezve s mely a folyton haladó munka mellett, ha teljesen elkészül, egyike lesz a kerek föld legnagyobb építészeti műmékének.

Sum vetus, ut nemini constet, sim quando vel a quo
Virgine condita sacra domus.
Si mihi Matris icon sit compar, octo decennes
Annos et septem seculaque sena dabo.
Me furor hostilis violavi secta Lutheri
Pastorum cura Priviaeque steti.
Nunc iterum rimas mitans, ac poene ruinas
Prividae renovo Cvncta Labore Meae.

Csak ezen egy Mária-templom eredete homályos, a többi privigyei templom keletkezésére nézve már mind biztos adatok vannak. Így tudva van, hogy a Sz. Bertalan temploma 1213-ban épült a nép költségen; a kegyesrendiek nagy és szép templomának alapja 1740-ben tetetett le.

Privigyén hajdan sz. domokosi apácák és a megváltótól nevezett karmelita szerzetesek is laktak. Ezek zárdái idővel elpusztultak, de helyöket jelöli maig is az u. n. kolostori kut, s a város birtokához tartozó földön található romok nyomai; a szántóföldből mai nap is gyakran ásatnak ki faragott kövek.

1383-ban Privigye tulajdonához tartozott három falu, melyeket I. Mária királynétól kapott adományképen; e faluk nevei: Musnicz, Mihalenhuta, Reterfalva. Az első végkép elpusztult s neve már csak egy irtványföldben maradt fenn, a két utóbbi neve jelenleg Kis- és Nagy-Lehotka. Képünk Privigye azon részét mutatja, melyen e város fő nevezetessége, a kegyesrendi szerzet társháza, iskolája és temploma áll. Ezen házat és iskolát Erdődi Pálffy Pál gróf és nádor özvegye, Karin vagy Kühen Francziska grófnő alapítá 1666-dik évben, azon időben, midőn a reformatio tanai már csaknem egész Magyarországot meghódították. A hitbuzgó özvegy grófnő, bajmóczy uradalmi jobbágyait az új tanoktól megőrizni s a rom. kath. vallásban meg erősíteni óhajtván, ennek eszközésére a kegyes tanítórendet tüzte ki s tagjait Bécsből, Lengyelországból s más hazai helyekből hívta be, kik eleinte magánházaiknál

működtek, de 1676-ban a társház már annyira elkészült, hogy a tanítás abban folyhatott. 1693-ban állítottatott fel a társház északi oldalán a Bold. Szűz egy szép szobra, melyet a városi polgárság 1862-ben izlésteljes formában megújítottatott. 1740-ben tetetett le a képünkön is látható nagy templom alapköve. E templom egyes részeiben az építés alkalmával a Szucsány vidékén talált kitűnő fekete márvány alkalmaztatott. A részfedeli toronyba öt harang tetetett. A templom építése 1752-ben végeztetett be Boyad János építész által. A templomban különböző időkbeli származó többféle felirat olvasható s a falakat jeles fresko festmények díszítik. A kegyes iskolarendnek (piaristáknak) Privigyén hajdanában növendékházak és nagy gimnáziumuk volt. Most csak három gym. osztály áll fenn s az összes tanszemélyzet öt egyénből áll.

A természetvizsgálók Pozsonyban.
(A magyar orvosok és természetvizsgálók XI-dik nagygyűlése.)

II. Pozsony szept. 3.
Az ünnepélyes napok, melyeknek emléke városunknak távolabbról is érdekelt lakosainál sokáig fönmarad, elmúltak. Tartunk egy kis szem-

Privigye város (Nyitra megyében). — (Fénykép után.)

Privigye mezőváros.

(Nyitra vármegyében)

Privigye, régi szabadalmas mezőváros Nyitra megye bajmóczy járásában fekszik, németül *Privitz*, tótul *Prividza* néven ismeretes. Egy 1383-ban I. Mária királyné által kiadott kiváltságlevélben *Preuge* név alatt fordul elő. Később, 1404-ben Zsigmond királytól is nyert szabadalmakat s az e tárgyú oklevelek a város levéltárában most is megvannak. Lakosai most általában tótjaink, de hajdan magyarok is lehettek, mint ama régi okmányokban említett, számos ottani család neve is tanúsítja, ilyenek az Argay, Abaffy, L'tvarczy, Andris, Kis, Leményi, Kardos stb. nevek.

Vannak a kik azt tartják, hogy Privigye már 861 év előtt létezett (s e szerint ezer évesnél időse volna), a midőn egy Privina nevű nyitrai fejedelem e helyen keresztény templomot építtetett; s állítják, hogy a nyitrai várban maig is fennálló templomot is ugyanazon fejedelem építtette.

Hogy a szóban forgó privigyei Mária-templom igen régi lehet, az is tanúsítja, hogy még most is régi bástyákkal van körülveve, s ezt bizonyítja a templom belfalán olvasható 1768-ban készült következő felirat is:

Irodalom és művészet.

*(Liszt két legendája), melyet aug. 29. kén játszott (Assisi szent Ferenc beszéde a madarakkal s Paulai szent Ferenc a hullámokon), nem sokára meg fog jelenni Rózsavölgyi kiadásában.
*(Irodalmi újdonságok.) A hirlapirodalom terén egyszerre több lap keletkezését ré zint újra ébredését jelenthetjük. A támadó vállalatok közt lesz egy ércslap is, melyet Dobsa Lajos és Vas Gereben adnak ki „Bakter” címmel Komócsy József szerkesztése mellett. — A „Magyar Israelita”, mely a mult kedvezőtlen időkben pályáját félbeszakította, újra megindul, a magyarországi izraeliták közt a magyar nyelv és szellem terjesztésére. — Az „Ország Tükre” ezután „Magyarország és a nagyvilág” címet vesz föl, s engedélyt kapott, hogy a kellő biztosíték letétele mellett politikai tartalommal is bírhatson, s így átalakulva a Deutsch testvérek tulajdonára lesz. — A jelenleg Pozsonyban kiadott „Erdészeti lapok” is 1866-ik év elejétől fogva a magy. kir. ud. kan. cenzúra jóváhagyása folytán „Erdészeti s gazdasági lapok” cím alatt Pesten fog kiadni. — A keletkező vállalatok után végre megemlítjük még, hogy a „Bécsi Híradó” egy évi pályája után, e hó végén megszűnik

*(Irodalomtörténeti új munka.) Megjelent és Debreczenben s másutt minden híteles könyvárusnál kapható: „A magyar irodalom és nyelv rövid története.” Iskolai és magán használatra írta Imre Sándor, depr. főiskolai tanár. Nagy 8. adatról 208. lap, ára 1 ft 50 kr. — Szerző célja volt a nemzeti irodalom és tudományosság történetét röviden, de némely oly szempontok érintésével ábrázolni, melyek eddigi kézikönyveinkben kevésbé érintettek; a nyelvtan és nyelv történetét, magy. nyelvészeti fensőbb oktatás hiányában, bővebben, a nyelvújítást a legújabb időkig lehozva, a nyelvújítással, s az újabb és mostani nyelv-állapottal kapcsolatban tárgyalni. E czél az említett munkában szép sikerrel el is van érve.

*(Csokonai szobra.) Ifj. b. Vay Miklós már leküldte Debreczenbe Csokonai szobormintáját az emlék-kert-társulatnak. A költő gondolkozó állásában van ábrázolva, jobb kezében írót, baljában pedig könyvet tart; a tölgy, melyhez támaszkodik, a városi nagy erdőre, mint a költő kedvenc időzési helyére, a tölgyhöz támaszkodott lant pedig elismert költői érdemeire vonatkozik. A „Horobolt” az egész műről nagy dicsérrettel szól.

*(Két színmű) jelent meg e napokban Lampel Róbertnél Hódortól. Egyik „Nagy Sándor”, mely a legközelebbi Telegi-pályázatnál versenyzett; a másiknak czíme „A milliomas leány”. Ára a kettőnek 1 forint.

Egyház és iskola.

*(A pannonhalmi szent Benedek-rendiek) káptalanjában a pannonhalmi főapátságra, a győri püspök mint kir. biztos jelenlétében, a következő három jelölt választott: Krucz Chrysozom, Hollósi Justinian és Jahn Mainrad. A megválasztottak most fölterjesztettek legfelsőbb kinevezés végett.

*(Adományok egyházak számára.) Egy bécsi lakos, Saczgold Hugo, kinek különben Somogyban birtoka van, bár maga ág. hitvallású, a bódványosi kath. templomot kívül belől kicsinosította, s az oltár körül megkivántató minden szükséglettel ellátta; a ref. egyházakat pedig az ur asztalához szükséges szövetekkel és kelyhekkel megajándékozta; továbbá neje Kerekiben a kath. templomnak orgonára 100 ftot s egyéb oltári készleteket ajándékozott. — Ugyanó, Bálványoson, felekezetségre való tekintet nélkül egy kisedővodát nyitított meg önköltségén, melyben 3-8 évig rangkülönbség nélkül, egy szakértő férfi, és egy nő által oktatás nyerne a kis tanulók, — még pedig úgy, hogy maga látja el őket gyermekhez illő reggel, déli, estéi étellel, könyvekkel és térképpel, szóval mindennel, mi egy jól rendezett kisedővodába szükséges. Szép tette följegyzésre méltó.

*(A születési téli tanfolyam) a pesti egyetemen a jövő hó 1-jén kezdődik meg.

*(A csurgói helv. hitv. közéletnódban) a beírások s fölvetési vizsgák okt. hó 2-ik és 3-án, a javító vizsgák pedig 4-én fogják tartatni; 5-én lesz a tanév ünneplés megnyitása. A gymnasium I. osztályába jövő növendékek, születési évök, vallásuk s az elemi tantárgyakban való előhaladottságukat kimutató bizonyítványt tartoznak előmutatni.

*(A kecskeméti reform. főiskola tápintezete,) mely 5 forint havi díjért egész kosztot ad, f. évi október 1-6 napján fog megnyitni. A tápintezet, kegyes adakozások folytán, oly kedvező anyagi helyzetbe jutott, hogy a jövő 1866. iskolai évrre, a fentebbi díjért felveendő ifjakon kívül, mintegy 30 ifjat egészen ingyen, vagy földijért fogadhat be. Ez az illetőknek azzal a figyelmeztetéssel adatik tudtul, hogy az előbb jelentkező és magukat kellőleg igazolt szegényebb sorsu de jótanuló ifjak fognak vagy az ingyenes, vagy a földias helyre fölvetetni.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

*(Termény, gyümölcs és virágkiállítás) lesz október 8 és 9-ik napján Gyulán a városz ház nagyteremben; rendezi a békésmegyei gazdasági egyesület. A kiállítás tárgyai három osztályban lesznek; a) Földművelési, termény- és takarmányfélék; b) Kerti termények, mint gyümölcsök, hüvelyes vetemények, virágok stb.; c) A gazdasági ipar kézi és gyári készítményei. — A kiállításra más vidékről is elfogadtatnak a küldemények, de a dicséret elismerést kivéve, egyéb jutalomra csak békésmegyei kiállítók tarthatnak igényt. A kiállítandó tárgyak a kiállítást rendező bizottság elnöke Szakál Lajos urnál Gyulán, szóval vagy írásban jelentendők be szept. 15-30-ig. — A díjak ezüst és bronz-érmek, dicséret-oklevelek s pénzdíjak lesznek.

*(A Tisza szabályozása által) termökké vált földek 15 évi adómentességének megtagadása miatt netán emelendő felszólalások benyújtására kitűzött 3 havi határidőt, a budai országos pénzügyminiszterium folyó szeptember hó végeig meghosszabbította.

Közintézetek, egyetek.

*(A pesti kath. legényegylet, alapításának 10-ik emlék-ünnepélyét) e hó 8-ikán ülte meg, fáradhatlan igazgatója Szabóky Adolf vezetése mellett. Ez alkalommal a szorgalmas iparos tagok, saját kézműveikből, az egylet nagy termében munkakiállítás is rendeztek.

*(A pesti kereskedelmi akadémiát) új tanfolyama, mint a Körner Frigyes igazgató által kibocsátott programmból látjuk, okt. 2-dikán nyílik meg, s a beírások szept. 20-dikán kezdődnek. E közintézet, melyet a helybeli kereskedelmi testület nyolcz év előtt alapítottak, s tetemes pénzáldozattal tartanak fenn, mindinkább megfelelő üdvös faladatának, hogy t. i. hazánkban minél több képzett és szilárd elvi kereskedőt neveljen, s a haza anyagi érdekeit szakavatott egyének által emelje. Vajha az előtetteket eltüntetve — jobb magyar családok is egyre több ifjut küldenek ez intézetbe, hol hasznos gyakorlati tudományokat, sokféle ismeretet, számos nyelvet sat. jó tanárok vezetése alatt sajátíthatnak el, s minél többen foglalnak elama tért, mely legbiztosabb ut az anyagi gyanapodásra.

*(A kisedővodá-intézeteket Magyarországon terjesztő egyesület) képző intézetében a tanfolyam október 1-jén kezdődik.

*(Az első magyar át. biztosító társaság) életbiztosítási II-dik főosztályának kimutatása szerint f. évi augusztus hóban biztosított: 201 db. halálesetre szóló kötvénnyel 392,500 ft.; 93 db. életben fizetendő kötvénnyel 78,060 ft.; ezáltal 11,500 ft. Összesen — 482,060 ft. és 6500 darab arany.

Balesetek, elemi csapások.

*(Tűzvész.) Késmárkon m. hó 28-dikán tűz volt, mely 43 házat s a kisebb kath. templomot is elhamvasztá. A régi Tökölly-kastély Magyarországon legérdekesebb régiségek egyikének még fennmaradt fedele s minden farcske ez alkalommal szintén elégett.

*(A jóakarát áldozata.) A napokban Péren Győr mellett tűz ütött ki, mely alkalommal a tűzoltásban buzgólkodó ottani kasznár, 8 gyermek atyja, a feeskendőről leesvén, a kerék arczán s mellén keresztül robotott, minek következtében éthetlál közt van.

*(Rendkívüli jégesés.) Körösmezőről azt írják a „Máramaros”-nak, hogy ott 5 vagy 6 darab 60—80 fontos jég hullott közönséges jégesés kíséretében. E jég darabok még negyednapra sem olvadtak el. Ez elég rendkívüli, ha ugyan igaz.

Mi újság?

*(Ünnepelt költők Tompa Mihály) egy hét óta fővárosunkban idős, gyengült egészsége helyreállítása végett, mi hogy teljesüljön, velünk együtt az egész ország buzgó ohajítása.

*(Fáklyásmenet Liszt tiszteletére.) Szegszárdon a zene nagy mesterét, ki b. Augusz látogatására ment, e hó 3-ikán este fáklyászenével tisztelték meg. A menet a városzától indult meg, s b. Augusz háza előtt, hol ünnepelt hazánkfa szállva volt, kört képezve, Halász József mondott rövid üdvözlő beszédet, azután a székszárdi dalárda három dalt zengett, közöttök Kölcsey hymnusa, mire Liszt zongorához ült, Reményi hegedűkísérettel „magyar rhapsodiákat” játszott nyitott ablakoknál vizsonzárol, azután Bülow közreműködése mellett a Rákóczyt játszta el szokott tükölyvel. Kitérő taps és szűnni nem akaró éljenzések fejezte be a tisztelet és kegyelet ez ünnepélyét. — Liszt Szegszárdról visszatérve egyenesen Rómába utazott, kedves emlékekkel hagyva el a rég nem látott szép hazát.

*(Kossuth Lajos neje.) meszlényi Meszlényi Teréz, a mint táviratilag jelentik. élete 55-dik évében, Turinban, szept. 1-sején délután 2 órakor, hosszas betegség után jobb életre szenderült. Hült teteimet a genuai családi sírban, három év előtt elköltözött leánya mellett tették örök nyugalomra. Béke poraira!

*(Az építendő országház) belszerkezetére vonatkozólag írja a „P. N.”, hogy a tervezett képviselőházban, mint azt várni lehetett, minden a legcélszerűbben és gondosabban lesz rendezve; külön tanácsozási termek az osztályok, és dolgozó szobák a gyorsírók, országgyűlési hivatalnokok és más személyzet számára; térs karzat, külön feljárásokkal és széles folyosókkal, hogy a megtolulának elejét vegyék; kapcsolatban, de mégis jó távol, hogy zavaró semmikép se legyen, étterem stb., szóval mindenről gondoskodva van. A muzeum kerítésén a Sándor-utca felől kaput nyitnak, hogy a két ház között a közlekedés egyenes lehessen. — A muzeum termében szintén megvan a részben már megtörténtek a kellő javítások és átalakítások. A fűtés rendezve, a terem világító ablakai fölé, a huzal rostély helyre, habos vastag üveglapok téve, a karzata pedig oldalfeljárások vágva. Szóval minden oly ügyesen és czélzserűen rendezve, a mint a bizottmány élén álló jeles férfiak helyes és mindent megfontolt intézkedéseitől várni lehetett. Az új képviselőházat 90 nap alatt köteles felépíteni a vállalkozó.

*(Vasútvonal föl tartóztatása.) Mint említettük, a Temesvárról e hó 5-ikén este elindult szemelyvonattal Szőreg és Oroslános között némi szerencsétlenség történt. Ugyanis néhány sim föl levén szakítva, a „Visegrád” gömzözdnyről lefordult. Csakhamar kitűnt, hogy a pályáról simcs helyén; ezt azonnal keresték s egy pénzében több sebből vérezve találták meg. Rablók törtek volt reá s minden pénzéből, a mi összesen 46 ft-ból állt, kifosztották. Mint hírlik, a szemelyvonat kirablása volt teremben s ezért szakították föl a sineket, de midőn arablók látták, hogy az utasok nagy számmal vannak, ellillantak. A vonat lezuhanásánál egy utas sem sérült meg, a vonat-vezető is csak könnyed sérülést szenvedett. A pálya hat órán át járhatlan volt, most azonban már helyre van állítva, míg az eset felett terjedelmes vizsgálatok folynak.

*(A magyar vendégzeretetről) nagyon észinte tanuságot tett egy most hazánkban utazó török ifju, Halil Mollah, ki utóbb Bártfán volt, de a mellett már Magyarországnak nagyobb részét bejárta. Különösen kedvvel nyilatkozik Debreczenről. Szerinte a vilég minden városa közt legkitűnőbb, legjobb mégis csak Debreczen, mert — ugymond — midőn hazulról elindult, csak a legközelebbi hidig kísérték el baráta; Debreczenből pedig, hol mindössze két hétig tartózkodott, őt mérföldnyi távolságra mentek vele új ismerősök, mi a Debreczen várost oly ragyogó színben tünteti föl előtte, mint legforróbb ohajításaink Eldorádóját, az ott tapasztalt magyaros szívesség s azon fesztelen barátság, melylyel a deákok részéről találkozott.

Melléklet a Vasárnapi Újság 37-ik számához 1865.

*(Dalestély.) A postbudai dalárda, harmadik dalestélyét e hó 30-dikán, a lövölde termében, különös fényvel szándékozik megtartani. Magán kéreműködésül a főváros több elismert tekintélyű művészt kéri föl.

*(A budai vízvezetést) javítani készülnek, s a mostani 12 lóerejű gép helyett 30 lóerejűt akarnak alkalmazni. E czélból szakemberek bevonásával bizottmányt kéretett fel e tárgyban véleményadásra.

*(Az aradi színházat) a jövő téli idényre Hubay Gusztáv szinzigatózó kapta meg.

*(Egy ember, a ki nem tud meghalni.) Pesten a napokban egy kocsis, hogy régi betegségétől megszabaduljon, kettős öngyilkossági kísérletet tett. Fölvágtá ütérét, de látva, hogy ez hosszú halálkínolódás lesz, egy szögbe főlakasztotta magát, azonban mielőtt megfullt volna, a szög alatta letört, s ómagá lezuhant. E zajra berohantak, az elléltat körháza vitték, s mint mondják, élete megmenthető.

*(Elismerés nyilvánítás.) Pest város hatóságá jegyzőkönyvileg fejezte ki teljes elismerését Tüköry Sándor sörháztulajdonos, Handlos Gergely, Sande Giacomo Dominik és Nessler Péter kéményseprő-mestereknek, mint a ki érdekes működésének köszönhető, hogy aug. 7-én a Lord Sámuel farkatárban kiütött tűz tovább terjedését meggátolták.

*(Jótékonydsg.) A magyar gazdaszonyok egylete, e szép czélú jótékony egylet iránt vidéken és az iparos-osztályban is ébred a figyelem. Így közelebből Szegedről egy derék iparos segéd, Pásztori Dániel megtakarított filléreiből egy 2 flos ezüst tallért küldött be az egylet számára.

*(Furca kedőtöltés.) Csikszékből írják a „K.”-nak, hogy az ottani adminisztrátor egy nap abban találta kedvtelését, hogy míg a törvényteremben a tárgyalások és szembesítések javában folytak, az adminisztrátor ur a tárgyaló teremről alig 15 öl távolságra kezdett célt lövöldözni. A szűnni nem akaró puffogások annyira figyelemzavarólag hatottak a működőkre, hogy az államügyész kénytelen volt a törvénykezési elnököt a puskázás megszüntetése kieszközlésére kérni, minek folytán az ülés néhány percig egészen feloszlott.

*(Az adóhátralékok behajtása szabadságos katonák által.) A hadügyminiszterium a békelábra állított hadcsapatoknak a legelkerülhetlenebb szükségülethez mért csekély létszáma miatt elrendelte, hogy jövőre nézve, az adóbehajtásokhoz szükséges legénység csak a szabadságosok létszámából, s a költségeinek a pénzügyi kincstár általi megterítése mellett szolgáltatásuk ki, mely rendszerül azonnal fogantatni is vétett az által, hogy a tetleges szolgálatból kirendelt végrehajító csapatok behivatván, az országos főhad parancsnokság a szabadságosok létszámából az adóbehajtásokhoz ezuttal igénybe vett legénységet már a pénzügyi hatóságok rendelkezése alá adta. Hogy egyébiránt a szabadságosok általi végrehajítások alkalmazásának szüksége, a mennyire lehet, mellőztessék, s a lakosság az e részben súlyos terheléstől lehetőleg megkíméltessek, a „P. N.” értesülése szerint a helytartótanács a hatóságok vezetőit oda utasítja, hogy ezek az aljuk rendelt közegek útján, felhívások és ismételt figyelmeztetések által az adóközt tartozásaiknak önkéntes lefizetésére hathatósan senkentsék.

*(A híres szabadságos) Maurocordatos Sándor, kinek nagy nevéhez az új Görögország történetének legnevezetesebb eseményei fűződnek, Reginában aug. 18-án életének 77-ik évében meghalt.

*(Templomrablás.) A mult hó 17-ikén Széplákon a templomba rablók törtek be, s különböző ezüst oltári készleteket s misemondó ruhákat magukkal vittek. Az elrablott tárgyak értéke 1816 ft. A bünsőt tett elkövetőit még eddig nem sikerült fölfedezni.

*(Az 1864-iki sorozatok fnyerője,) a legközelebbi huzás alkalmával, mint táviratilag jelentik, egy iskolatanító volt Prágában.

*(Benedek táborsernagy) a tetleges szolgálatból egyidőre kilépett. A csapatoktól egy hadi parancs kibocsátása által bucsuzott el, a nélkül, hogy benne egy szót is említse a viszontlátásról.

*(Névváltoztatás.) Schaf Sándor pesti lakos vezetőknévet felsőbb engedély mellett, „Scharf”-ra változtatta.

*(Két különös tiltakozás) jelent meg közelebből egy erdélyi oláh Ispán. A „Gazeta Transilvaniei” egyik legutóbbi számában Puscaeviu bírod. tanácsos alaptalannak nyilatkozattáta ki a híreket, melyek szerint Bécsben egy pénzért megpofozott, vagy viszont, valamely pénzért öt bántalmazta volna; ugyane lap aug. 30-ik számában pedig Bran de Lemény János bírod. tanácsos szóal fel azon rágalmaszások ellenében, mintha Bécsben lopott volna. Ezt légből kapott hazugságnak nevezi.

*(Sorsát ki nem kerülhet.) A Bécsben már 17 év óta megjelenn „Wiensnik” ruthén lap, mely a mondott idő folytán az államnak sok pénzért került, a nélkül hogy használt volna, takarékosági szempontokból közelebb megszüntettetik. 150-nél soha sem volt több előfizetője. Annyt sem érdemelt.

*(Uj bolygó.) Dr. Luther Bilken ismét egy új bolygót fedezett fel, mely naprendszerünkben a 84-ik helyet foglalja el, s „Xho”-nak lett elnevezve.

*(Halálözás.) Lenhossk György, ismert pesti ügyvéd e hó 5-dikén elhunyt, életének 46-ik évében. Hült teteimet 7-dikén délután számos ismerőjének részvéte mellett tették örök nyugalomra a kerepesuti temetőbe. Nyugodjék békéül!

*(Halálözás.) Lipcsay György, vál. püspök s kassai nagy prépost, mult hó 31-ken jobb életre szenderült. Béke legyen hamvai fölött!

*(Halálözás.) Pomázról egy szépreményű ifju haláláról tudósítanak. Lupa János, a lapunkból ismert Lupa Péter öccsége, aug. 26-ikán, elhunyt alig 20 éves korában. Koporsóját a környék összesereglett több ezerre menő népe sajnálkozva kísérte ki. Béke hamvaira!

*(Halálözás.) Bulcsu Károly a kecskeméti ref. főiskola tanára s a szépirodalmi téren is kedvezőleg ismert férfi, m. hó 29-ikén Kecskeméten meghalt. Bulcsu Károly született Büdön, Abaujmegyében, hol atyja ref. lelkész volt. Tanult S. Patakon, majd innen joggyakorlatra Pestre menvén, a 48-diki lelkesülés a sorok közé vitte, hol a nagy-szombati meleg napokban érdemelet és tisztí nagy nyert. A küzdelmek multával egyik főuri csakánál nevelés, majd halasi, később kecskeméti tanár lett, hol az ifjuság szeretetét, kartaírsai becsülését folytonosan bírta. Béke hamvaira!

Nemzeti színház.

Péntek, szept. 1. „A csacska nőlk.” Vigjáték 3 felvonásban. Dumanoir után fordította Feleki Miklós.

Szombat, szept. 2. „A hugenották.” Opera 4 fely. Meyerbeeről.

Vasárnap, szept. 3. „Szécsi Mária” vagy „Murányvár ostroma.” Eredeti színmű 3 felvonásban. Irta Szigeti József.

HETI-NAPTÁR. Táblázat a hetek napjairól, tartalmazva a hónapok kezdő napjait és a szombatokat.

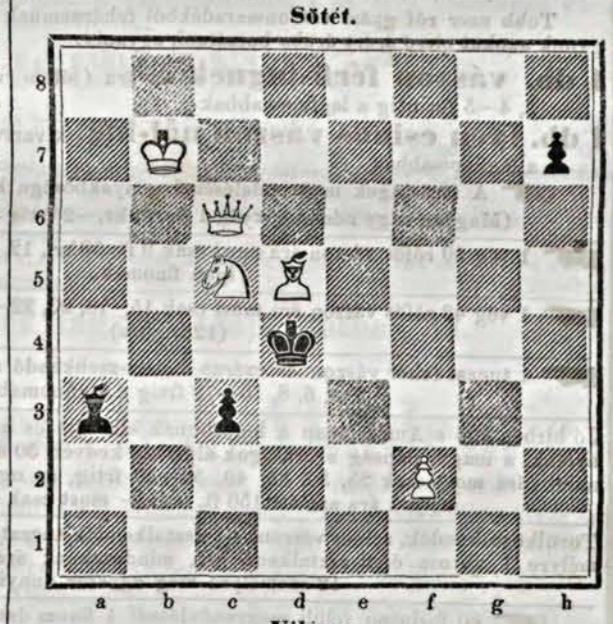
Hétfő, szept. 4. „A jövésény.” Vigjáték 4 felvonásban. Irta Molliére.
Kedd, szept. 5. „Fidelio.” Nagy opera 2 fely. Zenejét szerzte Beethoven.
Szerda, szept. 6. „A szövetségsek.” Vigjáték 3 felvonásban. Irta Pol-Moreau, ford. T. L.
Csütörtök, szept. 7. „A sevillai borbély.” Vig-opera 2 fely. Rossinitől. — Litsner Aurelia k. a második föllépte.

Szerkesztői mondanivaló.

7850. Helgoland. K. I. A tengeri fürdői élet élénk rajzát köszönettel vetjük s kétszeresen örvendünk a szíves megemlékezésnek.
7851. Kínasszond. F. J. A felszólalás lényegébe beleegyezünk a közölni fogjuk.
7852. Pozsony. — 7. — s. Egy pár nap múlva teljesülni fog közös ohajításunk.
7853. Zilah. S. L. A felszólalás okát s alapját nem értjük. Igen valószínű, hogy a kérdéses levél nem érkezett kezünkhez. Kérünk kell a bővebb érteitést.
7854. Szatmar (Névtelen). „Medice cura te ipsum” végzi eztik újat a megvitatott tárgyban nem mond s így bátran mellőzhetjük.
7855. Paris. Sz. D. Sajnáljuk, hogy a politikai tartalmu cikkeket kimért terű hetilapunkban nem használhatjuk. Napilapokban volna illetékes helye, de itt azon körülmény áll útjában, hogy a társaság mint gyakran későn jön s már leküzdött állapontokat támad meg. Ilyen az I. cikk.
7856. Győr. L. J. A szíves ajánlatot a régi könyv ügyében az illető intézetek könyvtárnokaival közölni fogjuk, s annak idejében önt tudósítani el nem mulasztjuk.
7857. Nem használható mávek: Régen volt... Mi eszközöl... Kérdés szellő, miért zeneg.

SAKKJÁTÉK.

297-ik sz. f. — Bayer Konrádtól. (Olmüczben.)

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

292-dik számú feladvány megfejtése.

(Pap Dezsőtől Miskolczon.)

Table with 2 columns: Világos and Sötét, listing chess moves and their corresponding board positions.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József, — Miskolczon: Czente József — Pozsonyban: Csery Gábor. — Pesten: Cselkó György. — A pesti sakk-kör.

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Nefeletjs” 1865—66. évi folyamára.

TARTALOM.

Müller János (urezkép). — Barna Péter. — A francia Institut (vege). — Az állatok hangjai. — A kölni dom (képpel). — Privigye mezőváros (képpel). — A természetvizsgálók Pozsonyban. — Nagy kert ért embeveink (folyt.). — Pályázat a Széchenyi-szobor mintázására. — Egyveleg. — Tárház: Vasárnapi beszélgetés. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyetek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték — Heti naptár.

Felölés szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

HIRDETÉSEK.

HÁZTARTÁSI ÉS KONYHASZEREK, FŐRAKTÁR PESTEN,

Forstinger Albert M.-nél, Dorottya-utca Wurmház.

Ugyanott Alpacca-ezüst raktár.

1274 (2-6)

Mindenkinek felette fontos.
A gróf Harrach-féle
vászon-árak gyári raktárának
 utolsó készlete, a vászonárak valódisága és teljes rófmérték biztosítása mellett,
a gyári árakból 50%-ig terjedő leengedéssel,
a végképeni eladás
 még csak rövid ideig fog tartani.

A Magyarországról érkező levélbeli megrendelésekre, készpénz beküldés vagy postai utánvét mellett az árucikkek postán, vasúton vagy gőzhajón bárhol megküldetnek.

A pakolás és mustrák beküldése ingyért teljesítettik.
 Több ezer rőf gyári vászonmaradékból fehértelűk készítették, képesek vannak azokat olcsó árúba bocsátani, ugyanis:

1 db. vászon férfi-ingnek az ára (jóféle rumburgi vászomból) csak 3, 4-5 forintig a legfinomabbak.

1 db. igen csinos vászon női-ing, kivarrva s himeze 3, 4-5 ftig a legfinomabbak.

A férfi-ingek megrendelésénél a nyakbőcsége kívántatik.
 (Magyar vagy német gatyák 1 ft. 20 kr.—2 ftig a legfinomabbak).

1 vég 30 rőfös vászon ára most csak 9 ft. 50kr., 12, 14, 16, 17-19 forintig — igen finomak.

1 vég 42 rőfös vászon ára most csak 15, 18, 20, 22-25 ftig a legfinomabbak (12 inghez).

1 tucat fehér vászon és csérna batiz-zsebkendő ára most csak 1 ft. 90 kr., 3, 4, 6, 8, 10-12 ftig a legfinomabbak.

Jó hírből álló s Ausztriában a legjobbnak elismert és hamisítlan vászonkészítmények, a magas papaság s uraságok által oly kedvelt 50 és 54 rőfös kézfónat vásznainak ára most csak 25, 30, 35, 40, 50-60 ftig, az ugynevezett batiz-vásznak, melyek ára azelőtt 150 ft. volt — most csak 65-75 ftig.

Törülköző-kendők, színes vászon- és asztalkendők tucatja, asztalterítékek 6 személyre 1 abrosz és 6 asztalkendővel, mindezeknek ára csak 6, 8-10 forintig, 12 személyre még egyszer annyit.

80 forintot felüli megrendelésnél 1 finom damasz nagy abrosz és kendőkből álló 18 ft. értékű asztal-készlet adatik ráadásul.

Az e tárgybani leveleket kérjük ekép címezni: 1278 (4-12)
 „An den Leinenwaaren-Ausverkauf, Stadt, Freung, Bank-Bazar, neben dem gräflich Harrach'schen Palais in Wien.“

Csak 20-dik szeptemberig.
 Családi viszonyok és az üzlet megszüntetése végett önkéntes

végképeni eladás

TAKÁTSI JÁNOS

„VÖLEGÉNYHEZ“
 címzett kereskedésben,

25% a gyári áron alól,

férfi- és gyermek-vászon- és színes-ingek és lábravalók, női-, leány- és gyermek-ingek és lábravalók, 1/2 finom hollandi vásznak, asztal- és batiz-zsebkendők, férfi-, női- és gyermek-harisnyák, gyapju- ingek és alsó ujjasok sat. 1284 (2-4)

váczi-utca, Mocsonyi-ház 12-ik sz. alatt.

HERCZEGNŐ-VIZ

Renard Agosttól Párisban.

Ezen világhírű mosdóvíz a bőrnek ifjúságát ismét visszaadja, az arcot, nyakát, kart s kezeket vakító fehérré, puhává és gyengédé teszi, s mint soha más hasonló szer — hűstő s frissítőleg hat. Bőrkiütéseket: u. m. szepőt, pörböségeket s a ráncokat tökéletesen eltávolítja, s az arczsínit, — mint hogy ezen mosdóvíz semmi tisztaságot a bőrön nem szenved, egész a késő korig a bőrt simán fenntartja. Emellett arczszépítő szer, mely hasznossága és szilárdúsága által oly kedvelté vált, valódi minőségben egyedül a kizárólag csak alólt főraktárban kapható.

Egy üvege ára 84 kr.

Egyedüli raktár Pesten:

VÉRTESSI SÁNDORNÁL,

Kristóf-tér 1-ső szám, a „Venushoz.“ 1277 (4-10)

BELHÁZY S.

első magyar petroleum-lámpák gyári raktára

Pesten, szentér, az új evang. iskola-épületben.

ajánlja jól rendezett konyha, asztali, fali- s függő-petroleum-lámpáit és csillárait nagyban s részletben eladásra a legújabb árakon.

Az ezen gyárban készített petroleum láposlánggal égő lámpák a cs. kir. szab. államvasut világitási bizottságja által, a kül- s belföldi gyártmányokkal összehasonlítván, azokat a legjobbnak ismerte el és a társaság által használatba is vétettek. Különös figyelmet érdemelnek eddig egyetlen és egyedül a gyárban készült **láposlánggal égő lámpák 18''** széles bélével, melyek lángja világító erőre nézve a legerősebb légszusz-lánggal egyenlő, anélkül, hogy költsége magasabbra rugna mint egy stearin-gyertyáé.

Ezen lámpák előbbeni jó híret fenn akarván tartani — csakis legjobb minőségű olajakat tartok raktárban s a legolcsóbb árakat adnak el.

A t. cz. közönség nagyobb kedelmére Moderateur-lámpák átalakítása s kijavítása is a legolcsóbb árért eszközöltetik s legfinomabb Moderateur-lámpaolaj szolgáltatik ki. — Gyár 6-utca (Altgasse) 38. sz. a. 1249 (3-6)

Főnyeremény 250,000 ft. Évenként 5 huzás.

Legnagyobb nyereménykilátások.

Csak 6 ujforint az ára 1/4 sorsjegynek, 12 ft. egész sorsjegyé, az 1865. évi szept. 1-én történendő és 1866. évi június 1-ig tartó legújabb

CS. KIR. AUSZTRIAI ÁLLAM-KÖLCSÖN
öt sorshuzására.

5 db. fél sorsjegy ára . . . . . 28 ft. a. é.
 5 „ egész sorsjegyé . . . . . 50 ft. a. é.
 10 „ fél sorsjegyé . . . . . 50 ft. a. é.
 10 „ egész sorsjegyé . . . . . 100 ft. a. é.

Minden kihúzott sorsjegynek a legmagasb 250,000 ft., a legalantabb 140 ft. összegig okvetlen nyerni kell. Ezen sorsjegyekkel 5 huzásban lehet résztvenni, s így azokkal 5-ször nyerhető. Érintett 5 huzásban 4300 nyereség huzatik ki, követhető főnyereményekkel: 250,000, 220,000, 200,000, 50,000, 25,000, 15,000, 10,000, 5000 est. forint.

A legkisebb nyereségek 140 ft. Tokintve ezen olcsó árakat s tetemes nyereségek kilátását, feltehető, hogy a sorsjegyek is keresetbővebb leendnek; minél- fogva tisztelettel felkértem az illetők, hogy szíves megrendeléseiket a pénzösszeg- gel együtt mielőbb és közvetlen az alólt nagykereskedő hához intézzék.

A hivatalos sorshuzási lajstromok közvetlen a huzás után minden részvevőnek ingyért szolgáltatnak ki. A nyeresemények azonnal ki fognak fizetveit.
BING ANTAL,
 m. Frankfurtban.
 1244 (4-4)

PIRNITZER TESTVÉREK

penzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt,

foglalkozik:

1. Mindennemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhermentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- s ezüstpénzmekek, bankjegyek és devisek bevásárlásával s eladásával.
2. Magyar bank- és iparpapírok bevásárlásával s eladásával.
3. Mindennemű értékpapírokat kölcsönadással s az előlegzett összeg vagy egyszerre, vagy részletenkint fizethető vissza.
4. Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópiacára, tetszés szerinti látra.
5. Lejárt szelvények és kötelevények beváltásával s kihuzott sorsjegyek leszámitolásával.
6. Kiszorolható mindennemű értékpapírok megvizsgálásával.
7. Működési körünkbe vágó minden megbízások elvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s kül börzék számára,

a legmértányosb föltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapiraik bevásárlását

részletfizetések mellett,

mint azok legkönnyebb beszerzési módját. — Az üszegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint országnak fel, kiszorolható értékpapíroknál, az első részlet befizetésével a notaláni nyereségen már a vevőnek azonnal a egyedüli birtokába esik.

Kamatozó papírok azonban azon előnyt nyújtják, hogy a szelvények a vevő birtokába mennek át, s így a beszedendő kamat csaknem azon összeg-többséget, melyekből az értékpapírok a napi árfolyam szerint magasban vásároltak meg, egyensúlyozzák.

Hogy a t. cz. közönségnek bármennyű sorsjegyek beszerzéséhez megkönnyített-hessék, s hogy mindenkinek alkalom nyujtathassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját választása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különemű sorsjegyek birtokába juthatni, alább következő összeállításokat rendeztünk:

- 4 1/2 ft. havonkint:** 1 Windischgrätz-, Waldstein-, Como-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
 6 " " 1 Salm-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
 7 " " 1 1864-iki 50 ftos, Pálffy-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsj.
 8 " " 1 4% triezsi 50 ftos, Como-, Pálffy-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
 8 1/2 " " 1 1839. 50 ftos, Salm-, Pálffy-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsjegy.
 9 " " Eszterházy-, Clary-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
 9 " " 1 4% gőzhajózási, budai, Waldstein-, Windischgrätz-, Rudolf-sorsj.
 10 " " 1 1864-iki 100 ftos, Pálffy-, Waldstein-, Windischgrätz-, Keglevich-sj.
 11 1/2 " " 4% triezsi 100 ftos, Salm-, Genois-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
 12 " " 1 hífel, 1864-iki 50 ftos, Salm-, Waldstein-, Keglevich-sorsjegy.
 14 " " 1 1860-iki 100 ftos, 1864-iki 100 ftos, Salm-, Genois-, Rudolf-sorsj.
 16 " " 1 hífel, 1860-iki 100 ftos, 1864-iki 50 ftos, Salm-, Rudolf-sorsjegy.
 18 " " 1 4% 1864-iki 250 ftos, 1864-iki 50 ftos, Clary-, Waldstein-, Keglevich-s.
 22 " " 1 hífel, 1860-iki 100 ftos, 1864-iki 100 ftos, 1839-iki 50 ftos sorsj.
 24 " " 1 1839-iki egész, Salm-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
 30 " " 5% 1860-iki 500 ftos, 1864-iki 50 ftos, Genois-, Clary-, Rudolf-sj.

Részletes sorshuzási tervek, valamint részletfizetési programok ingyért szolgáltatnak ki.

Különösen előnyösek az általunk rendezett

társasjátékok 10 részesre,

melynél a részvevők mindegyike vagy 20 hó havonkint, vagy 20 hó alatt 1/4 évenkint részletben egyenlő összeletet fizet. Az első részlet befizetése alkalmával a részvevők mindegyikének részletfizetési levelek kibocsátatnak, melyen az illető 10 sorsjegy föl-jegyzve van, s a tagtársak mindegyike tizedrészesre mind a 10 sorsjegyre játszik. Az utolsó részlet befizetése alkalmával a részvevők mindegyikének egy eredeti sorsjegy szolgálgatik ki. Ezen társasjátékok azon előnnyel kínálkoznak, hogy hosszabb idő alatt 10 különemű sorsjegyre játszik, s végül az utolsó csekély részlet-összeg befizetése által egy eredeti sorsjegy birtokába jut. A jelenre nézve ajánljuk következő társasjátéki biztositó- leveleinket:

- A. 10 hitelintézeti sorsjegy 7 ft. 60 kr-ja 20 havi részletfizetéssel.
 B. 10 1864-iki 100 ftos sorsj. 5 „ 25 „ 20 havi „
 C. 10 1864-iki 50 ftos sorsj. 2 „ 65 „ 20 havi „
 D. 10 1860-iki 100 ftos sorsj. 5 „ 75 „ 20 havi „
 E. 10 hitelintézeti sorsjegy 9 „ 75 „ 20 egy negyedévi részletfizetéssel.
 F. 10 1864 100 ftos sorsj. 7 „ 25 „ 20 egy negyedévi „
 G. 10 1864-iki 50 ftos sorsj. 3 „ 65 „ 20 egy negyedévi „
 H. 10 1860-iki 100 ftos sorsj. 8 „ — „ 20 egy negyedévi „
 I. 50 Rudolf-sorsjegy 3 „ 60 „ 20 havonkint „
 K. Minden ausztriai sorsjegy 4 „ — „ 25 egy negyedévi „

Az I. alatti társaságban 10 személy 50 különféle Rudolf-sorsjegyre játszik, azaz annak 10-d részére, s az utolsó részlet befizetése alkalmával a részvevők mindegyike 5 darab eredeti Rudolf-sorsjegyet vesz át.

A K. alatti társaságban 20 személy minden ausztriai sorsjegyre játszik, ehhez járul egy bűdöni sorsjegy, 6 1/2 éven át; az utolsó részlet befizetésekor a sorsjegyek árfolyam szerint eladotnak, s az abból bejött összelet egyaránt felosztatik.

Ezen társaságok bármelyikébe egyesek is helpethetnek, anélkül, hogy egyik rész-vevő a másikkal törődne.

Ezen összeállításoknál s egyáltalában részlet-fizetésekre eladásoknál, a sorsjegyek a napi árfolyam szerint számítottak 6% hozzáadással évenkint és 1/4% provisió.

Még arra is bátrak vagyunk a t. cz. közönséget figyelmeztetni, hogy kívánatra különemű sorsjegyeket állítunk össze, s azokat tetszés szerinti határidőre történendő részletfizetésekre áruba bocsátjuk, melyet különösen alakuló magány sorsjegy-társula- toknak ajánljuk.

IGÉRVÉNYEK
 Mas penzváltó-házak által — részletfizetési üzleteket illetőleg — hirdett kombinációk, általában is eszközöltetik, s az erre vonatkozó kérdé- zésekődre gyors kivitel biztosítatik.

mindennemű sorsjegyekre és minden sorshuzásra, nálunk legújtanósb áron kaphatók. Az 1864-iki évi december 1-jén történt 1864-iki sorsjegyek kiszorolásánál a 808-ik sorozat huzatott ki 1-50 számmal, s igérvényekre általunk adatott ki — 2000, 1000, 400 stb. nyereségnnyel.

Vidéki megrendelések gyorsan s pontosan teljesítettnek és azok postai utánvét mellett is eszközöltetnek.
 Bizományosoknak, részletfizetési leveleink s igérvényeink eladásánál a lehető legnagyobb kedvezmény biztosítatik. 967 (22-52)

Nagyon hatásos
 óvszert nyújt a járvány (Epidemia) ellen
DR. PEARCE EDW.
 szabadalmazott

GYOMORSZESZE

(Magen- Essenz.)

Ez erősítőleg és kellemesen melegítőleg hat az emésztési szervekre, fentartja szabályozatos tevékenységét, a vér és nedvek vegyülését javítja, és azoknak lehető szétbomlását elhárítja. Ez által megakadályoztatik a levegőben elterjedt ragályos anyag káros behatása, minél fogva ez különösen jelenleg, a midőn számos vidéken a cholera ismét uralkodni kezd.

minden háztartásban nélkülözhetlen.

Kapható:
Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész
 urnál, Királyutca 7. sz. a „szent lélekhez“

továbbá a bel- és külföld minden nevezetes gyógyszerertáiban.
 Ára egy üvegesnek, használati utasítással együtt, 1 ft. — Postán küldve a pakolásért 20 kralt több.

Számos tekintélyes orvos különböző időkben sajátkezű levelekben e gyomorszeszenek hatása felől a nevezett bajban igen dicőseleg nyilatkozott. A rövidség miatt ez iratokból egyet legyen itt egyet felhozni.

Dr. Pearce Edw. urnak Londonban. Breslau, május 17-én 1830.
 Örülök önt értesíthetni a felől, hogy gyomorszeszenet, mióta városunkban az első cholera- eset előfordult, mint óvszert több száz embernek ajánlottam, és tudom- talom senki azok közül a járványtól meg nem támadott stb. stb.
 1289 (1-2) Dr. Weidner, kir. udvari tanácsos.

Kereskedelmi Akademia.

Az új tanfolyam f. évi október 2-kán, a beiratás szeptember 20-kán veszi kezdetét. — Levélbeli tudakozásokra posta fordultával kellő válasz adatik. Személyes értekezésre az igazgatósági iroda naponkint reggeli 9-12 és délutáni 3-5 óráig nyitva áll. Az esti tanfolyam kezdete október 12-kén. Pest, aug. 15-kén 1865.

Az igazgatóság.

Évenként 38 huzásra játszhatni

minden Ausztriában létező állam- s magán-sorsjegyre, 1 badeni 35 ftos sorsjegy hozzáadásával

évnegyedenkénti csak 4 ft. befizetése mellett.

A társulat 20 résztvevőből áll, kik közül mindegyik az első részletbefizetése alkalmával egy részvényjegyet — melyre az összes sorsjegyek számai jegyzve vannak — kap, s melyek nyereségeire az őt megillető nyereségrészt kiszolgáltatják. 25 évnegyedenkénti részletfizetés után 4 ft-jaival, a társulati birtoklás megszűnik. Ezen sorsjegyek árfolyam szerint eladotnak s az azokból bevett pénz 20 egyenlő részre felosztatik.

Azon oknál fogva, hogy az összes sorsjegyek árai jelenleg rendkívülileg le vannak szorítva, s néhány év leforgása alatt legalább is az előbbi állapontot elérniük kellek; csaknem egész bizonyossággal feltehető, hogy az ezen társulatiokbani részvét (228 huzásra) a legrosszabb esetben csak is néhány csekély forintba kerülhet.

Az ily társulati béli lépés nem tételezi fel a többi társulatiokkal közlekedést, és a részletfizetéseken kívül egyszerűenkorra csakis 63 kr. bélyegdíj tesszen fizetendő.

IGÉRVÉNYEK.
 1 db. 1864-iki 100 ftos sorsjegy (huzás decz. 1-én) . . . . . 2 ft. — kr. } és 50 kr.
 1 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegy (huzás decz. 1-én) . . . . . 1 ft. 25 kr. }
 1 db. Pálffy-sorsjegy (huzás szept. 15-kén) . . . . . 2 ft. — kr. } bélyegdíj.
 1 db. Credit-sorsjegy (huzás okt. 1-én) . . . . . 3 ft. 50 kr. }

5 db. igérvény egyszerre vételénél 10% engedetik.
HERZBERG A.
 Bank- és penzváltóüzlete Pesten, Dorottya-utca, új háznyergő 3. sz. a. Vidéki megrendelések gyorsan teljesítettnek. 1225 (8-0)

